

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Tunteiden avaruus

Espoon kaupungin työväenopiston
musiikin taiteen perusopetusryhmän
lopputyökonsertti 2012 ja sen tuottaminen

Anni Ojala

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Joulukuu/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anni Ojala	Sivumäärä 40 ja 4 liitesivua
Työn nimi Tunteiden avaruus – Espoon kaupungin työväenopiston musiikin taiteen perusopetusryhmän loppuyökonsertti 2012 ja sen tuottaminen	
Ohjaavat opettajat Jyrki Simovaara, Arto Lindholm	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Espoon kaupungin työväenopisto, Johanna Lehtinen-Schnabel	
Tiivistelmä <p>Espeen kaupungin työväenopistossa käynnistyi syksyllä 2008 musiikin taiteen perusopetuslinja (yleinen oppimäärä). Opetus on kaksivuotinen, aikuisille laulunharrastajille suunnattu monipuolisia musiikkiopintoja sisältävä kokonaisuus, joka huipentuu opiskelijoiden itsensä suunnittelemaan ja toteuttamaan loppuyökonsernttiproduktioon. Olin itse klassisen yksinlaulun opiskelijana mukana pilottiryhmässä vuosina 2008-2010, ja tämän toiminnallisen opinnäytetyöni produktina oli seuraavan (v. 2010-2012) musiikin taiteen perusopetusryhmän eli Tpo:n loppuyöproduktio tuottaminen. Tavoitteena oli kehittää loppuyön taiteellista ja tuotantoprosessia ja luoda toimintaehdotuksia tuleviin produktioihin.</p> <p>Loppuyöproduktio suunniteltiin syksyllä 2011 opiskelijoiden yhteisellä ideoinnilla sekä työnjaolla. Jokainen opiskelija valitsi itselleen soololaulun esitettäväksi ja lisäksi konserttiin otettiin kaksi yhteislaulua sekä ns. sävelveistos. Yhtenäiseksi teemaksi haluttiin rakkaus ja juoniaiheeksi avaruuslennon tutustuminen ihmiselämään, ja produktio nimeksi tuli lopulta Tunteiden avaruus. Suunnittelu- ja harjoitusvaihe kesti syksystä kevääseen, ja produktio esitettiin lauantaina 21.4.2012 kaksi kertaa. Esityspaikkana oli Espoon keskuksessa väestönsuojatiloissa sijaitseva entinen elokuvateatteri Kannusali, jota hallinnoi nykyisin Espoon kulttuuritoimi.</p> <p>Olin tiiviisti mukana tuotantoprosessissa alusta loppuun koordinoimassa toimintaa ja toimimassa samalla yhteyshenkilönä Espoon työväenopistoon, missä samanaikaisesti myös työskentelin osana aikaisena musiikin tiimisihteerinä. Omasta Tpo-kokemuksestani oli prosessissa selkeää hyötyä, ja tavoitteena olikin ottaa oppia edelliskerrasta ja kehittää loppuyökonseptia toimivammaksi ja sujuvammaksi. Muutamat aikaisemmat sudenkuopat vältettiin, ja Tunteiden avaruus onnistui oikein hyvin. Ongelmakohtiksi prosessissa todettiin kuitenkin edelleen aikataulutusta sekä henkilökohtainen ajanhallinta.</p> <p>Tässä opinnäytetyössäni käyn läpi koko tuotantoprosessin suunnittelun ja toteutuksen sekä analysoin lopputulosta niin omasta, Tpo-opiskelijoiden kuin ohjaavan opettajankin näkökulmasta. Esittelen lisäksi muutamia ideoita mahdollisiin tuleviin produktioihin. Opinnäytetyöprosessini aikana tutustuin tapahtumatuotantoon ja taiteen perusopetusta käsitteleviin aineistoihin sekä aihetta sivuaviin aikaisempiin opinnäytetöihin sekä, omasta esiintyjätaustastani johtuen, myös hieman esiintymisen psykologiaan liittyvään materiaaliin. Työhön kuuluu liitteenä videotalliointi Tunteiden avaruus –produktiosta.</p>	
Asiasanat konsertit, yleisötilaisuudet, musiikki, työväenopistot, vapaa sivistystyö, aikuiskasvatus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Anni Ojala	Number of Pages 40 and 4 attachment pages
Title Tunteiden avaruus (Space of Emotions) – Producing the Degree Work Concert of the Students of Music’s Basic Education in the Arts in Espoo Adult Education Centre 2012	
Supervisors Jyrki Simovaara, Arto Lindholm	
Subscriber and Mentor Espoo Adult Education Centre, Johanna Lehtinen-Schnabel	
Abstract <p>Espoo Adult Education Centre launched Music’s Basic Education in the Arts programme (general syllabus) in autumn 2008. The two-year education is for adult amateur singers with a wide range of music courses, and it culminates in a degree work concert production which the students themselves plan and carry out. I myself took part in the beginning group in 2008-2010 as a student of classical solo singing, and the product of this functional thesis was to produce the degree work production of the next student group (in 2010-2012). The aim was to improve the production process and create some action proposals for the future productions.</p> <p>The planning of the degree work production began in autumn 2011 with a division of labour and the students creating ideas together. Each student chose a solo song for himself or herself, and in addition to this also two ensemble songs and a so-called music sculpture were selected to the concert. The group wanted the consistent theme to be love, and the plot would feature a space alien making his acquaintance with human life. Eventually Tunteiden avaruus (Space of Emotions) became the name of the production. The planning and rehearsal phase took from autumn to spring, and the production was performed twice on Saturday April 21st in 2012. The performance venue was a former movie theatre Kannusali, administered by Espoo culture and situated in an air-raid shelter in Espoo centre.</p> <p>I was closely involved in the production process from beginning to end, coordinating the action and acting as contact person to Espoo Adult Education Centre where I in the same time also worked as a part-time music team secretary. My own experience from the process was a clear benefit, and the aim was indeed to learn from the past and develop the degree work concept to be more operative and fluent. We eventually managed to avoid some former pitfalls, and Tunteiden avaruus was successful. The problem spots were still, however, time-table and personal time management.</p> <p>In this thesis report I go through the whole production process, the planning and realization, and analyse the end result from the point of view of the students, the leading teacher and myself. I also present some ideas for the possible future productions. During the thesis process I read material about event management and basic education in the arts, and also – because of my own performer background – something about the psychology of performing. This report includes as supplement a video recording of the Tunteiden avaruus production.</p>	
Keywords concerts, public occasions, music, workers’ evening schools, liberal education work, adult education	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	<u>5</u>
1.1 Oma taustani	<u>6</u>
1.2 Taiteen perusopetus työväenopistoissa	<u>7</u>
1.3 Pysäkki – tarinoita elämän valtateiltä	<u>9</u>
2 SUUNNITTELUPROSESSI	<u>10</u>
2.1 Ideointivaihe ja vastuujako	<u>10</u>
2.2 Musiikkivalinnat	<u>12</u>
2.3 Esitystila: Kannusali	<u>15</u>
2.4 Kohti H-hetkeä	<u>15</u>
2.5 Juliste	<u>16</u>
2.6 Markkinointi ja tiedottaminen	<u>17</u>
2.7 Käsiohjelma	<u>18</u>
2.8 Näyttämökuvan luominen ja tekniikka	<u>19</u>
2.9 Viimeiset harjoitukset ja lavatyöskentely	<u>19</u>
3 ESITYSPÄIVÄ	<u>21</u>
3.1 Maskeeraus	<u>21</u>
3.2 Minun tehtäväni	<u>22</u>
4 JÄLKIPUINTI	<u>24</u>
4.1 Opiskelijapalautte	<u>24</u>
4.2 Ohjaajan kommentteja	<u>27</u>
5 TULEVAISUUDEN TPO-PRODUKTIOT	<u>28</u>
5.1 Mitä on opittu aikaisemmasta?	<u>29</u>
5.2 Mitä ensi kerralla – uusia ideoita lopputyöproduktioksi!	<u>32</u>
5.3 Tuottajan rooli Tpo-lopputyöproduktiossa ja miten siinä onnistuin	<u>33</u>
5.4 Lopuksi	<u>36</u>
LÄHTEET	<u>38</u>
LIITTEET	<u>40</u>
LIITE 1	<u>41</u>
LIITE 2	<u>42</u>
LIITE 3	<u>43</u>

1 JOHDANTO

Idea tähän toiminnalliseen opinnäytetyöhön tuli jo ensimmäisenä opiskeluvuoteni Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, ensimmäisessä työharjoittelussani Espoon kaupungin työväenopiston musiikkitiimissä. Olen harrastanut klassista yksinlaulua vuodesta 2001, ja siihen liittyen hakeuduin syksyllä 2008 – aloitettuani tuolloin myös Humakissa – työväenopiston kaksivuotiseen musiikin taiteen perusopetusryhmään (josta tässä opinnäytetyössä käytän lyhennettä Tpo). Sitä myötä sain työharjoittelupaikan, ja toive tuttuun ja kotoisaan tiimiin liittyvästä opinnäytetyöstä syntyi, halusinhan myös painottaa Humak-opintoni rakkaimpaan ja läheisimpään aihepiiriini, klassiseen musiikkiin. Mielestäni on erittäin tarpeellista, että esittävän taiteen parissa tuottajan tehtävissä toimiva henkilö on myös itse luokiteltavissa edes jonkin asteiseksi esiintyjäksi. Tällöin näkökulmaa on lavan molemmilta puolilta, ja itsekkin yleisön edessä seisseenä voi tajuta erinäisiä tärkeitä asioita, joita pelkissä tuotantotehtävissä toiminut ei välttämättä tule ajatelleeksi, ainakaan esiintyjien kannalta.

Musiikin Tpo-opintoihin kuuluu osana tutkintoa päättötyökonsertti, jonka opiskelijaryhmä itse ideoi ja järjestää. Oman ryhmäni konsertti oli keväällä 2010, ja opinnäytetyöni tekemisen aikaan lukuvuonna 2011-2012 oli valmisteilla uuden Tpo-ryhmän päättötyöesitys. Niinpä yhteistuumin työväenopiston musiikkitiimin suunnittelijaopettajan Johanna Lehtinen-Schnabelin kanssa päätimme, että siinä olisi opinnäytetyöni aihe: kyseisen dramatisoidun konsertin järjestäminen ja tuottaminen, yhdessä Tpo-opiskelijoiden kanssa. Koska kyseessä olisi produktio, jossa itse olin aiemmin ollut jo mukana esiintyjänä ja järjestäjänä, olisi työhön helppo tarttua, kun homma oli entuudestaan tuttua. Lisäksi minulla olisi omakohtaisen kokemuksen myötä myös tietoa mahdollisista eteen tulevista ongelmista sekä kehitysehdotuksia aiemmasta viisastuneena.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyöni produktina oli siis työväenopiston musiikin taiteen perusopetuksen loppuproduktion tuotanto ja tavoitteena kehittää lopputyökonserntiperinnettä ja sen käytäntöjä – aikataulutusta, markkinointia, käsikirjoitusprosessia, tuottajan roolia sekä ryhmän yhteistyötä – toimivammaksi ja tekijäystävällisemmäksi, jotta sen lopputuloksena onnistuttaisiin tuottamaan kaikille osapuolille, niin

tekijöilleen ja esiintyjilleen kuin myös katsojilleen, unohtumaton ja huikea kokemus musiikin voimasta ja esiintymisen ilosta ja rakkaudesta. Tavoitteena oli luoda toimintamalleja vielä varsin nuoreen opetuskokonaisuuteen Espoon työväenopistossa. Omia tavoitteitani oli ennen kaikkea oppia tuottamaan konsertti ja ottamaan huomioon kaikki siinä vaadittavat asiat, niin käytännön tuotantoasioiden kuin henkisen ja fyysisen jaksamisenkin kannalta, sekä hankkia oman alani työkokemusta.

1.1 Oma taustani

Kuten kulttuurituottajalle sopivaa onkin, olen ehtinyt elämässäni kokeilla monenmoista taiteen saralla. Musiikkiharrastukseni alkoi ala-asteikäisenä seurakunnan lapsikuorossa. Samoihin aikoihin kokeilin hieman myös, isäni harrastuksen myötä, harmonikan soittoa. Koska tuolloin kouluikäisenä olin kuitenkin kiinnostuneempi kuvaamataidosta ja fantasiatarinoiden kirjoittamisesta kuin musiikista, sai nuottien maailma jäädä toistaiseksi taka-alalle. Löysin laulamisen ihanuuden uudestaan vasta lukiossa, kun silloinen musiikinopettajani pyynnöstäni järjesti minut klassisille yksinlaulutunneille. Ja siitä se sitten lähti... Opettajat ovat vaihtuneet, ympäristöt samaten, mutta tämä harrastus on pysynyt omimpana ja rakkaimpana.

Laulamisen sivutuotteina olen tullut kokeilleeksi kaikenlaista muutakin aihetta sivuaavaa: musiikkiteatteri-improvisaatiokurssin sekä musikaalikirssien kautta tutustuin Espoon työväenopistoon, ja esiintymishaluisena show-ihmisenä hakeuduin opiskeluiden välivuoden ajaksi yksityisen musiikkiteatterikoulun ammattiin valmentavalle päivälinjalle, jossa vietin yhden antoisan vuoden teatterin tekemiseen monipuolisesti perehtyen. Koskaan mieleni ei kuitenkaan ole erityisemmin tehnyt teatterikorkeakouluun, vaikka sitä minulle jopa suositeltiin – ehkäpä juuri siksi, että kulttuuri kiinnostaa minua laaja-alaisemmin, ei vain yhteen genreen keskittyen. (Sitä paitsi työtilanne ja työajat määrittävät myös osaltaan mukavuudenhaluisen ihmisen ammatinvalintaa...) Lisäksi haluan työskennellä nimenomaan musiikin ja laulamisen parissa, mistä syystä teatteri kiinnostaa minua eritoten musiikkiteatterina. Tanssitunneillakin olen käynyt, niin afrikkalaisen kuin irlantilaisen tanssin, tosin lähinnä liikuntamielessä.

Musiikin taiteen perusopetusryhmän tiiviin kaksivuotisen session aikana sain kiitettävästi paikattua hieman vajavaista musiikkitietouttani: sain suoritettua musiikin teorian peruskurssit ja perustason laulututkinnon, sain kartutettua esiintymiskokemustani, aloitin pianonsoiton, ja pääsin osallistumaan monenlaisille kiinnostaville musiikkiaiheisille kursseille. Itse päättötyökonsertin järjestäminen tarjosi tärkeän esiintymiskokemuksen lisäksi myös tuotannollisen aspektin ja sivusi näin ollen ihan suoraan kulttuurituottajan opintojani – viisi projektivistettä siitä sitten opinnollistamisen kautta Humakin opintokorttiini irtosikin. Tpo:n jälkeen jatkoin yksinlauluopintoja työväenopistossa ja liityin myös opiston oopperaluokalle, jonka humoristisessa ja teatterillisessä ilmapiirissä mukavien kurssitovereiden kanssa olenkin viihtynyt suorastaan erinomaisesti. Äänialakseni on vuosien mittaan lopulta kehittynyt erittäin korkea, subrettihenkkinen koloratuurisopraano.

Pian opinnäytetyö- ja päättötyökonserttiprojektini alettua sain ainutkertaisen työtarjouksen: Espoon kaupungin työväenopiston Taiteet-tiimiin oli auennut musiikin tiimisihteerin toistaiseksi määräaikainen osa-aikatyö. Opiskelukiireistäni huolimatta en voinut olla hakematta paikkaa, olihan se suorastaan satumainen tilaisuus: päästä palkkatöihin tuttuun ympäristöön, jossa harrastusteni ja opinnäytetyöprojektini takia muutenkin jo vietin suurimman osan ajastani! Opinnäytetyön viivästymisen uhalla otin tarjotun osa-aikaisen paikan vastaan ja pääsin näin entistä paremmin sisäpiiriin. Tpo-ryhmän loppuproduktion tuottaminen tuntui luontevammalta, kun saatoin hoitaa heidän mui-takin asioitaan samalla – ja tiesin asioista toimeni ansiosta enemmän. Päätökseni ottaa työ onkin osoittautunut, kiireisestä ajankohdasta huolimatta, oikeaksi – myöskin tulevaisuuttani ajatellen.

1.2 Taiteen perusopetus työväenopistoissa

Espoon kaupungin työväenopisto käynnisti syksyllä 2008 musiikin taiteen perusopetusryhmän, johon siis itsekkin osallistuin. Kyseinen ryhmä on suunnattu aikuisille musiikin ja laulamisen harrastajille, jotka haluavat suorittaa musiikkiopintoja mutta ovat jo liian vanhoja muihin musiikkioppilaitoksiin. Ideana tämä on suurenmoinen ja kysynnältään suorastaan itsestäänselvä. Moni löytää musiikkiharrastuksen vasta aikuisiällä, mutta koska suuri osa musiikkiopistoista on suunnattu lapsille ja nuorille, ei

opintojen ”viralliseen” suorittamiseen jää paljon mahdollisuuksia. Päätös musiikin opiskelusta pitäisi tehdä jo alle kouluikäisenä, vaikka usein vasta aikuisena tietää, mitä todella haluaa – jos silloinkaan.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävästä sanotaan Opetushallituksen antamissa taiteen perusopetuksen perusteissa seuraavaa:

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Oppilaitos voi myös järjestää alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa emotionaalille, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Taiteen opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla. Yleisen oppimäärän tehtävänä on kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempisiin opintoihin. (Opetushallitus 2005, 1.)

Musiikin taiteen perusopetuksesta taas sanotaan näin:

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin itsenäiselle ja elämänikäiselle harrastamiselle. Tavoitteena on myös tukea aikuisten omaehtoista musiikin harrastamista.

Opetuksen tavoitteet muodostuvat oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta, ja opiskelussa korostuvat musiikin harrastamisen ilo ja oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman kokemisen ja tekemisen kautta. Opetuksen tulee edistää luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Musiikin yleisessä oppimäärässä on tärkeää yhdessä opiskelu ja oppiminen sekä yhteismusisointi, johon yksilöopetus antaa valmiuksia.

Tehtävänä on kansallisen musiikkikulttuurin säilyttäminen elinvoimaisena sekä sen kehittäminen antamalla opiskelijoille laaja-alaista musiikillista yleissivistystä. Tärkeää on myös vuorovaikutus muiden musiikinopetusta ja muuta taideopetusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa. (mt., 5.)

Opetushallituksen antaman musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden pohjalta on Espoon työväenopistoon laadittu musiikin taiteen perusopetuksen oma opetussuunnitelma. Musiikin yleisen oppimäärän opetus koostuu 500 laskennallisesta tunnista, joista Espoon työväenopistossa 299 on pakollisia yleisopintoja, sisältäen pääaineen – meidän tapauksessamme klassisen tai pop-jazz –yksinlaulun –, sivuaineen eli yhtyelaulun, musiikin teoriaopintoja sekä luentoja musiikin historiasta ja itsenäistä työskentelyä. 121 tuntia on niinsanottuja täydentäviä eli vapaastivalittavia opintoja toisin sanoen musiikkikursseja oman kiinnostuksen mukaan, ja loput 80 tuntia on varattu esiintymisille ja loppuproduktiolle. Opintoihin valitaan 16 opiskelijaa pääsykokeella, ja opiskelu kestää kaksi vuotta huipentuen isoon loppuproduktioon, jonka opiskelijat itse ideoivat ja toteuttavat alusta loppuun. (Espoon kaupungin työväenopisto 2008; Espoon kaupunki 2008.)

1.3 Pysäkki – tarinoita elämän valtateiltä

Ensimmäisen musiikin Tpo-ryhmän dramatisoitu päättötyökonsertti oli nimeltään Pysäkki – tarinoita elämän valtateiltä. Koska koko esitys rakentui musiikille, laulut valittiin ensimmäisenä, ja niiden välille kiedottiin yhdistävä punainen lanka – joka tällä kertaa päätyi olemaan bussipysäkki ohikiitävine erilaisine elämänkohtaloinen ja tarinoineen. Aihepiiriin oli helppo liittää ryhmän jäsenten varsin erilaiset kappalevalinnat, ja samalla nimi oli mukavan monimerkityksinen: pääteasema tai välietappi musiikkiurallamme.

Koska koko produktio toteutettiin pitkälti meidän opiskelijoiden voimin, vastualueet jaettiin ryhmämme kesken: juliste, tiedotus ja markkinointi, lavastus ja valot, puvustus ja rekvisiitta, yleinen järjestely ja roudaus, käsikirjoituksen kirjaaminen. Kaikki toki suunniteltiin kuitenkin yhdessä, käsikirjoituksesta alkaen. Käsikirjoitus osoittautui hankalimmaksi hidasteeksi: ennen ”punaisen langan” keksimistä ideointi tuntui tuskanhankalalta, kun ei oikein tiennyt mistä aloittaa – valittaisiinko laulut ensin vai ko vasta sitten kun juoni tiedettäisiin, pitäisikö juoni sittenkin rakentaa kappalevalintojen ympärille, mikä ylipäätään voisi yhdistää erilaisia lauluja – vai pitäisikö laulut valita tietyn teeman mukaan, ja mikä tuo teema olisi? Ideoita yritettiin hakea erilaisilla improvisaatioharjoitteilla, mutta niiden avulla lähinnä saatiin tuntumaa vain varsinai-

seen lavatyöskentelyyn. Aihe piti kerta kaikkiaan keksiä, ja vasta sen jälkeen käsikirjoitus ja koko suunnittelu lähti kunnolla rullaamaan, kun oli pohja jolle rakentaa. Aikaa tähän prosessiin meni kylläkin liian paljon. Aikataulutusta oli pahin ongelma Pysäkki-produktiossa, käsikirjoitusprosessin ohella, kiteytyen viime hetkien kiireeseen stemmojen sekä käsiohjelman kanssa – mutta kyseessä olikin pilottiprojekti, ja juuri tehdyistä virheistä voitaisiin ottaa oppia seuraavilla kerroilla. Mielenkiinnolla odotimme, saisimmeko parempia ratkaisuja aikaan toisen ryhmän loppuproduktiossa.

2 SUUNNITTELUPROSESSI

2.1 Ideointivaihe ja vastuujako

Opinnäytetyöstäni sovittiin keväällä 2011, ja seuraavana syksynä työväenopiston kurssien ja Tpo-harjoitusten taas alkaessa tulisin mukaan Tpo-tunneille – aluksi vain seuraamaan ja avustamaan loppuproduktion ideoinnissa; joulun jälkeen ”tosi rähi-nän” alkaessa osallistuisin enemmän itse tuotantoprosessiin käytännön keinoin. Olin siis tuottaja, kun musiikin suunnittelijaopettaja Johanna Lehtinen-Schnabel olisi produktion ohjaaja ja Tpo-vastaava – ja häneltähän joutuisin käytännössä kuitenkin monet asiat kysymään.

Pelkäsin hiukan, osaisinko yhtään mitään. Tuottajan titteli tuntui jotenkin kovin suurelta minulle, joka olen tottunut assistentin apulaisluonteisiin tehtäviin. Lisäksi menisin ulkopuolisena uuteen ryhmään, joka olisi keskenään edellisvuoden aikana jo täysin ryhmäytynyt ja kokisi minut ehkä tunkeilijana, näin karkeasti sanoen. Varsinkin kun kuulin, että tuloni oli pidetty viimeiseen asti yllätyksenä kertomatta ryhmälle etukäteen minusta mitään, ei se ainakaan helpottanut oloani!

Pienen alkukankeuden jälkeen kaikki alkoi kuitenkin sujua varsin mukavasti. Minut otettiin asiallisesti ja ystävällisesti vastaan, ja ajan myötä, tutustuessani ryhmäläisiin paremmin, aloin tuntea oloni joukossa kotoisaksi. Jaoin heti alussa ryhmälle taustatietokyselyn (liite 1) täytettäväksi, jotta oppisin tuntemaan heidät nopeammin ja

myöskin jotta saisimme Johannan kanssa osviittaa siitä, miten projektin vastuualueet kannattaisi jakaa, ryhmäläisten mahdollisia erityisosaamistaitoja hyödyntäen siis. Ja erityisosaamistahan löytyikin: Tpo-ryhmä sisälsi – monipuolisten musiikkikykyjen lisäksi – käsityö- ja ompelukokemusta, pitkän linjan sävellystaitoja, tanssi- ja akrobaatiataustaa, äänitys- ja tietotekniikkaosaamista sekä suhteita mediaan ja tiedotusvälineisiin. Kaikki projektin kannalta erittäin hyödyllisiä, ja niiden pohjalta jokaiselle ryhmäläiselle pyrittiin, omien toiveiden mukaan tietenkin, antamaan sopiva vastuualue. Vastuualueet olivat samat kuin Pysäkki-produktiossa: juliste/käsiohjelma/kutsu, tiedotus/mainostus/markkinointi, lavastus ja valot, puvustus ja rekvisiitta, yleinen järjestely ja roudaus, sekä käsikirjoituksen kirjaaminen. Laadin vastuualuetoiveista taulukon helpottamaan työnjakoa:

	juliste ym.	tied. ym.	puvut ym.	valot ym.	järj./roud.	käsikirj.
Rauni	x					x
Laura	x	x				
Anita			x	x		
Ida	x		x	x		
Marina	x		x			
Esa	(x)			x	x	
Kalevi				x	x	
Ina		x			x	
Mia	x	x	x		x	?
Lasse	x	x				x
Kalle		x			x	x
Katariina	x					x
Anna			(x)		x	

Käsikirjoitusryhmästä tuli yllättäen suurin, neljä henkeä. (Pysäkissä minä vastasin siitä käytännössäkatsoen yksin.) Roudaukseen ja järjestelyyn laitettiin kolme, samoin puvustukseen, valaistus/lavastus-ryhmään sekä tiedotusryhmään tuli kaksi opiskelijaa kumpaankin, ja julisteen suunnittelu ja järjestäminen jäi yhden vastuulle. Lisäksi yksi opiskelijoista, joka oli tottunut säveltäjä ja lauluntekijä, laati ja harjoitti esitykseen oman soololaulunsa ohella yhden yhteislaulun sekä instrumentaalisen alkumusiikin.

Tpo-ryhmän ohjelmistosta löytyi kappale, joka oli jo päätetty ottaa mukaan päättökonserttiin, ja sen teeman pohjalta alettiin ideoida. Kappale oli Jonathan Larsonin RENT-musikaalin *Seasons of Love*, ja loppuproduktion punaiseksi langaksi kaavail-

tiin aikaa. Toiseksi teemaksi ryhmä toivoi rakkautta – toki paljon käytetty mutta silti aina ajankohtainen ja toimiva aihepiiri. Yhteinen ideointi aloitettiin vapaamuotoisella mind mapilla (Lång & Rantala 2007, 92). Kantasanaksi laitettiin AIKA, ja kirjoitin ylös ryhmän huutelemia siitä mieleen tulevia asioita. Valmista mind map –paperia apuna käyttäen teetin toisena harjoitteena ideakahvilan: Kolmelle erilliselle paperille laitettiin aiheiksi JUONIAIHOT, LAVASTUS sekä LAULUT, ja ryhmä jakaantui kolmeen pienryhmään miettimään aiheita. Kukin pienryhmä sai 5-10 minuuttia aikaa miettiä kyseistä aihetta, ja sitten vaihdettiin paikkaa – yksi pienryhmästä jäi aina esittelemään aikaansaannokset seuraaville ideoijille.

Totesin, että ryhmä oli hyvin itseohjautuva. Vastuualueet löytyivät helposti oikeille henkilöille, ja nämä alkoivat heti tehdä suunnitelmia toteutuksen suhteen. Tuottajan kannalta tämä vaihe oli helppo: saatoin vain seurata, kuinka ryhmä kävi innolla käsiksi suunnitteluun eikä juurikaan tarvinnut erillistä ohjeistusta. Käsikirjoitusryhmä aloitti vauhdilla ja sopi heti yhteisiä tapaamisia, ja ensimmäinen aihio käsikirjoituksesta syntyikin varsin nopeasti. Käsikirjoitusryhmä toimi prosessissa alkuideoinnin jälkeen melko itsenäisesti, mutta tämä ilmeisesti sopi muulle ryhmälle – ja oikeastaan niin parempi olikin. Onhan tunnettua, että ”mitä useampi leipuri, sen huonompi kakku” – tai ainakin hitaammin valmistuva –, se huomattiin Pysäkki-produktiossa. Pienemmällä joukolla on helpompi saada valmista jälkeä. Käsikirjoituksessa AIKA-teemasta oli johdettu aikakone ja siitä edelleen avaruus, ja lopulta esityksen nimeksi valikoitui ”Tunteiden avaruus”. Yhdistävänä tekijänä juonessa seikkaili avaruusolento, ”Alien”, joka saapui avaruuskapselilla ihmettelemään ihmisiä ja heidän keskinäisiä suhteitaan. Tämä antoi myös vapauden monipuolisille musiikkivalinnoille. Esityksen teemana olisi yksi kysymys: *Mitä on rakkaus?*

2.2 Musiikkivalinnat

Tpo:n päättötyökonserttiin jokainen opiskelija sai valita yhden oman soolokappaleen, joka olisi hänelle itselleen mieluinen ja läheinen ja joka toisaalta toisi parhaiten hänen musiikillisen osaamisensa esiin. Jokaisella tuli olla kaksi vaihtoehtoa, jotka yhteisessä katselmuksessa esitettiin, ja niistä sitten valittiin toinen – viimeisen sanan ollessa kuitenkin itse esittäjällä. Koska kyseessä oli ensisijaisesti konsertti ja vasta sitten mu-

siikkiteatteriesitys, tuli draaman kaaren taipua kappalevalintojen ympärille. Laulujen järjestystä muuttamalla käsikirjoitusryhmä laati esitykseen punaisen langan.

Yhteislauluja tulisi olemaan kaksi – toinen jo ennalta sovittu ryhmän suosikki *Seasons of Love*, toinen yhden ryhmäläisen kirjoittama *We Sing* – sekä lisänä eräänlainen ”ääniveistos”, moderni ja kokeellinen sävelteos, jonka säveltäisi ja suunnittelisi säveltäjä, Espoon työväenopiston musiikinteorian ja sävellyksen opettaja Ilkka von Boehm. Joihinkin soolokappaleisiin tulisi myös stemmalaulua ja taustakuoro. Esittäjällä itsellään oli oikeus valita ja määrätä esityksensä tyyli ja toteutus lava-asetelmasta ja asusta aina valoihin ja taustakuvaan asti. Tarkoituksena oli, että jokainen saisi mieleisensä esiintymiskokemuksen ja pääsisi toteuttamaan itseään juuri oikeaksi ja hyväksi katsomallaan tavalla.

Laulamisessa on tärkeää valita ohjelmistonsa oikein. Jos jotain kappaletta ei koe itselleen hyväksi ja sopivaksi tai se ei puhuttele tai ”aukea” millään tavalla, sitä ei tulisi esittää, sillä tällaisen kappaleen tulkinta jää väistämättä enemmän tai vähemmän ontoksi – vaikka olisikin teknisesti täysin moitteeton. Laulaminen on lisäksi siitä henkilökohtainen esittävän taiteen laji, että siinä ainoa instrumentti on oma ääni, osa itseä, ei mikään ulkopuolinen musiikkisoitin, jolloin kaikki ajatukset ja tunteet vaikuttavat äänen laatuun ja tulkintaan. Musiikin – etenkin laulumusiikin – esittäjä muodostaa kokonaisuuden esityksensä kanssa; se on osa häntä itseään, ja sen kautta hän antaa itsestään jotain maailmalle luoden samalla omaa minäkuvaansa ja ehkä jopa löytäen itsestään jotain uutta. (Kurkela 1995, 83-84.) Siksi esityskappaleiden tulisi olla juuri itsestä oikealta tuntuvia, joita on mukava esittää – tämä on erityisen tärkeää juuri lopputyöproduktiossa, jossa jokaisen tulisi antaa parastaan.

Tpo-ryhmään kuului viisi klassista laulajaa sekä kahdeksan pop-jazz-laulajaa. Esityksen soolokappaleiksi valittiin lopulta seuraavat:

Volga-laulu (orig. Wolgalied, suom. Orvo Kärkönen; Franz Lehár – Béla Jenbach & Heinz Reichert: *Der Zarewitsch* -operetti)

Minä metsän polkuja kuljen (Erkki Melartin – Eino Leino)

Feeling Good (Anthony Newley & Leslie Bricusse: *The Roar of the Greasepaint – the Smell of the Crowd* -musikaali)

Mustankipee (Aki Sirkesalo)

Douce dame jolie (Guillaume de Machaut)

Lullaby of Birdland (George Shearing – George David Weiss)

The Power of Love (Gunther Mende, Candy DeRouge, Jennifer Rush & Mary Susan Applegate)

Hetki aikaa (Rauni Varkia)

Suviyö (Heino Kaski)

Black Coffee (Sonny Burke – Paul Francis Webster)

Littlest Things (Lily Allen, Mark Ronson & Santi White)

Piece of My Heart (Jerry Ragovoy & Bert Berns)

Lasipää (orig. Mr. Cellophane, suom. Jukka Virtanen; John Kander – Fred Ebb & Bob Fosse: Chicago-musikaali)

Säestyksenä toimisi klassisissa kappaleissa pelkästään piano. Soittamaan tulisi Espoon työväenopiston pitkäaikainen luottosäestäjä, lahjakas pianisti Anu Kosonen, jonka kanssa itsekin olen tehnyt paljon yhteistyötä. Pop-jazz-lauluissa olisi niinkään pianosäestys sekä tarpeen mukaan basso. Poppareita säestäisi pianon takana Tpo-ryhmän opiskelija, joka oli säveltänyt kaksi produktion esityskappaleista. Tämä toisi hienon lisän esitykseen – pyrkimyksenähän olikin, että konsertti rakentuisi niin pitkälle kuin mahdollista juuri opiskelijoiden itsensä kyvyistä. Pysäkissä käytettiin pop-jazz-kappaleissa kolmihenkistä bändiä (sähköpiano, rummut, basso), jonka jäsenet tulivat enemmän tai vähemmän opiston ulkopuolelta. Tällä kertaa rummuista luovuttiin, sillä ne vahvana rytmisoittimena Johanna Lehtinen-Schnabelin mukaan saattaisivat jyrätä hieman liikaa.

Tunteiden avaruus haluttiin muutenkin toteuttaa pienimuotoisempana kuin Pysäkki, joka oli ollut melko massiivinen aikaan ja resursseihin nähden. Niin hienoa kuin olisikin ollut luoda Broadway-henkinen musiikkiteatterishow, siihen ei ollut tällä kertaa työväenopiston budjetissa mahdollisuuksia – eikähän se ollut produktion perimmäinen ideakaan. Tärkeintä oli tehdä onnistunut esiintyjensä näköinen esitys ja lopputyö eikä yrittää matkia suuria kaupallisia teattereita.

2.3 Esitystila: Kannusali

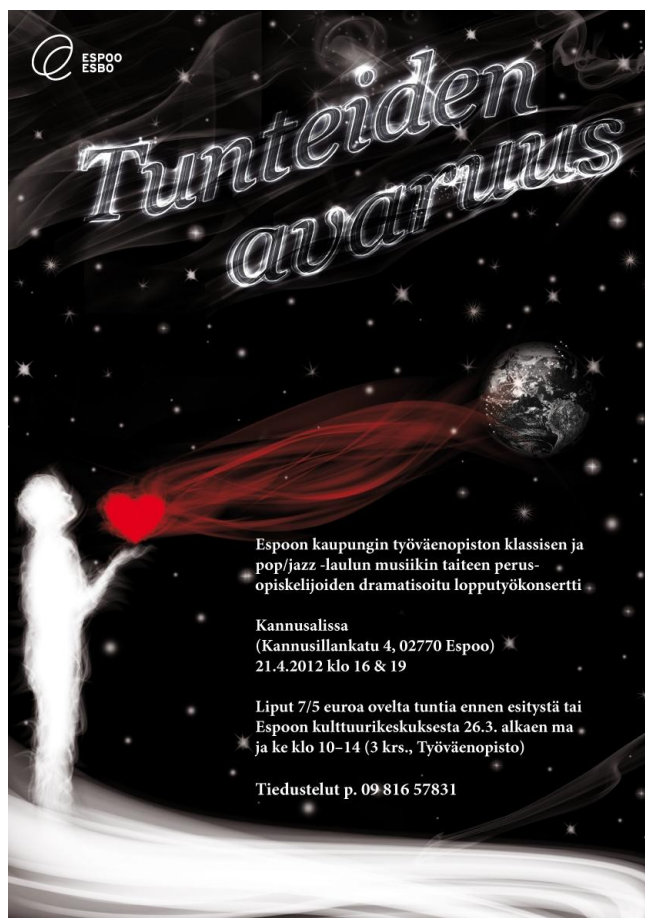
Espoon keskuksessa Kannusillankadulla on väestönsuoja, jonka yhteydessä toimii alun perin elokuvateatteriksi rakennettu maanalainen esiintymistila Kannusali. Sitä käyttävät nykyisin monet esiintyjäryhmät, ja myös Espoon työväenopiston musiikki-tiimi pyrkii lisäämään sinne toimintaansa. Kävimme muutaman Tpo-ryhmäläisen kanssa tutustumassa Kannusaliin tammikuussa, pian Tpo-harjoitusten alettua, ja totesimme tilan oikein hyväksi. Lava on 12 x 8 metriä ja katsomossa on 243 paikkaa kymmenessä rivissä, äänentoisto- ja valaistuslaitteistot ovat laadukkaat, ja talon puolesta löytyisi produktioomme jopa osa lavastuksesta. (Espoon kaupunki 2012.)

Kannusaliin saavutaan pitkää maan alle menevää alamäkikäytävää pitkin, joka johtaa sekä itse saliin että pienempään esitystilaan, kahvio Nekkaan, ja liikunta- ja urheilutiloihin, joita väestönsuojan yhteydessä myös toimii. Kannusali sijaitsee pohjakerroksessa, ja lavan takana on tilava backstage ja pukuhuoneet. Ongelmallista tilan sijainnissa on se, että sinne on hankala päästä pyörätuolilla tai heikoilla jaloilla: hissiä ei ole. Ainoat saapumisreitit ovat portaat sekä epävirallisesti rahtikäytävä. Samaten maan alla oleskelu saattaa hermostuttaa niitä, joilla on ahtaan paikan kammo, vaikka tilat ovatkin avarat ja ilmanvaihto tehokas.

2.4 Kohti H-hetkeä

Joululoman jälkeen, kun ideointi ja käsikirjoitusvaihe oli jo saatu hyvälle mallille, ruvettiin toden teolla työstämään produktion käytännön asioita eli julistetta ja markkinointia sekä näyttämökuvaa ja –työskentelyä. Käytössämme olisi niinsanotusti nolla-budjetti, eli että varsinaista budjettia ei ollut – työväenopiston musiikkitiimin rahoista otettaisiin se mitä ehkä lavasteisiin ynnä muuhun tarvittiin mutta mahdollisimman vähän. Muut kustannukset menisivät työväenopiston kautta. Se rajoitti mutta tavallaan myös vapautti: ihmeitä ei voinut tehdä, kun ei niihin ollut resursseja. Tällaisen produktion tekemisessä suuren organisaation suojissa oli tosiaan se etu, että kaikki todella kalliit elementit – opetustunnit, tilat, säestäjät, markkinointi – tulivat organisaation kautta, eikä niitä varten tarvinnut erikseen haalia apurahoja tai muuta vastaavaa ulkopuolista rahoitusta.

Tpo-ryhmän viikoittaisiin treeneihin kuului yhteistapaaminen torstai-iltaisina, jolloin treenattiin yhteislauluja, sekä jokaisen oma yksinlaulutunti, jolloin taas hiottiin soolokappaleita. Ensimmäisten viikkojen ajan joulun jälkeen ryhmä keskittyi harjoittamaan yhteislaulut ja stemmat esityskuntoon. Sovittiin, että hiihtolomaan, viikkoon 8, mennessä tuli osata kaikki ulkoa. Hiihtoloman jälkeen ruvettiin ohjaaja Johannan kanssa tekemään teatterillista osuutta, mikä kiteytyi kahteen intensiiviharjoitusviikonloppuun maaliskuussa sekä huhtikuussa juuri viikkoa ennen esitystä. Ensimmäisenä viikonloppuna luotiin näyttämökuva: koko esitys käytiin läpi lavatyöskentelyn osalta, roolitukset ja asemoinnit sovittiin, puvustusta, lavasteita ja tarpeistoja alettiin kerätä. Pieni takaisku produktion tulo, kun yksi ryhmäläisistä ilmoitti keskeyttävänsä, juuri loppusuoralla, muuttuneen elämäntilanteensa sekä toiselle paikkakunnalle muuton vuoksi. Ratkaisu oli toki täysin ymmärrettävä, ja käsikirjoitus onneksi antoi väljän rakenteensa vuoksi varaa yhden soolokappaleen poisjääntiin. Solisteja oli nyt siis kaksitoista.

2.5 Juliste

Pysäkki-produktiossa julistevastaavana toimi opiskelija, joka oli ammatiltaan graafikko ja osasi täten suunnitella ja toteuttaa alusta loppuun yksin koko julisteen. Ongelmaksi muodostui vain, jälleen kerran, aikataulu julistevastaavan omien työkiireiden painaessa päälle. Tunteiden avaruus -produktiossa julisteryhmän muodosti yksi ainoa opiskelija, joka toivoi ulkopuolista apua julisteen toteuttamisessa. Käännyimme

Espoon työväenopiston graafikon María Jiménez Montielin puoleen, joka sitten lopulta julistevastaavan tarkan suunnitelman pohjalta laatikin produktiolle hienon julisteen.

Julisteaikataulu viivästyí jälleen hieman, johtuen tällä kertaa informaatiokatkoksista. Graafikon äidinkieli on espanja, ja viestintä hänen kanssaan tapahtui yleensä työväenopiston tiedottajan Kristiina Santalan kautta. Minäkin päädyin olemaan asiassa hieman ylimääräisenä välikätenä, koska työväenopiston työntekijäkuntaan kuuluvana järjestelin myöskin osaltani Tpo:n asioita. Julisteen ensimmäinen versio valmistui helmikuun puolivälissä, ja vaikka ohjaaja Johanna piti siitä kovasti, herätti julisteessa esiintyvä avaruusolioksi tarkoitettu ihmishahmo monessa muussa katsojassa liian uskonnollisia miellelyhtymiä jeesusmaisen ulkonäkönsä takia. Graafikko ei omien sanojensa mukaan ollut ymmärtänyt hahmon perimmäistä merkitystä eikä siksi ollut itsekään lopputulokseen tyytyväinen. Hahmon ulkonäköä muutettiin, ja lopulta kaikkien mielestä juliste oli täydellinen. Se lähti painoon helmi-maaliskuun vaihteessa, ja valmis julistenippu saatiin maaliskuun puolivälissä. Julisteita lähetettiin asianmukaisesti työväenopiston toimipisteisiin, ja suuri osa jaettiin Tpo-opiskelijoiden kesken näiden omiin yhteistyöverkostoihin levitettäväksi.

2.6 Markkinointi ja tiedottaminen

Markkinointiryhmän johtoon valittiin Tpo-opiskelija, jolla oli suhteita tiedotusvälineisiin. Sovittiin kuitenkin, että minä lähettäisin Espoon työväenopiston puolesta viralliset tiedotteet suurimpiin sanomalehtiin, ja tiedotusryhmä hoitaisi muun julkisuuden ja mahdolliset ekstramaininnat ja –lehtijutut. Harmillista vain oli, että markkinointia ei oikein voitu aloittaa ennen julisteen – produktion pääsymbolin – valmistumista. Kuva on kuitenkin aina tärkeä lisä virallisissa tiedotteissa. Erilliseen maksulliseen mainontaan ei ollut varaa, joten kaikki olisi työväenopiston oman tiedotuksen, ilmaisten lehdistötiedotteiden sekä oman aktiivisuutemme varassa.

Saatuamme sähköisen version valmiista julisteesta rupesimme heti toimeen: tiedotteet laitettiin pääkaupunkiseudun suurimpiin lehtiin, ja menovinkit lisättiin internettiin pääkaupunkiseudun tapahtumakalentereihin. Espoon työväenopiston omille net-

tisivuille ja Facebook-sivulle tuli myös asianmukaiset mainokset. Lopulta Länsiväylä teki Tunteiden avaruudesta lehdistötiedotteen perusteella pienen jutunkin, ja menovinkin olivat laittaneet Länsiväylän ja Essen lisäksi myös Helsingin Sanomat ja Vartti, jopa melko näkyvälle paikalle.

Markkinointi on aina tapahtumatuotannossa ydinasia. Se on onnistunutta, jos sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen on uskottavaa ja ytimekästä ja jättää tilaa mielikuvitukselle, järjestäjien suhteet mediaan ovat toimivat, markkinointi tavoittaa tapahtuman kohderyhmän, tapahtuman mainonta ja myynti on tuloksellista, ja markkinointi on suunnitelmallista ja perustuu asiakkaasta kerättyyn tietoon (Kinnunen 2011, 39-41). Tärkeimpänä kohderyhmänä pidimme ensisijaisesti musiikin taiteen perusopetuksen opinnoista kiinnostuneita eli potentiaalisia uusia opintolinjan opiskelijoita, toisin sanoen aikuisia lauluharrastajia. Varsinaista markkinointibudjettiahan ei ollut, mutta käytössämme oli kuitenkin Espoon työväenopiston omat markkinointiväylät, tiedotteet, nettisivut ja Facebook, niinkään Kannusalin oma mainonta sekä tietysti opiskelijoiden omat verkostot, ja näitä reittejä myöten toivoimme tavoittavamme Tpo:sta kiinnostuneet. Vaikka emme olleetkaan sikäli riippuvaisia lipputuloista, että niillä olisi pitänyt pyrkiä kattamaan kaikki kulut, halusimme toki kuitenkin salin mahdollisimman täyteen – ja vieläpä kaksi kertaa! Menestyksekkäs lopputyökonsertti tuo positiivista julkisuutta niin koko työväenopistolle kuin opiston musiikin opetukselle ja Tpo:llekin, ja auttaa osaltaan pitkällä tähtäimellä turvaamaan toiminnan jatkumisen.

2.7 Käsiohjelma

Konsertin käsiohjelman teko jäi jälleen, myönnettäköön, hieman viime tinkaankin – mutta se ei ollut oikeastaan lainkaan huono asia, sillä tällöin pari pientä viime hetken muutosta saatiin vielä mukaan. Tpo-ryhmän julistevastaava laati käsiohjelman rungon ja minä lisäsin siihen Espoo-logon, tarkat tiedot esityksen järjestäjistä sekä viimeisen hienosäädön. Käsiohjelmia (liite 2) printattiin kaikkiaan 260 kappaletta – rokenimme toivoa, että kumpikin esitys tulisi ainakin puolilleen katsojia (= n. 120 katsojaa / esitys).

2.8 Näyttämökuvan luominen ja tekniikka

Yhteistuumin oli heti alussa jo päätetty, että esityksen lavastus pidettäisiin mahdollisimman minimalistisena. Pysäkki-produktiossa lavalla oli – flyygelin ja bändisoittimien lisäksi – kaksi puistonpenkkiä, katulamppu, katuruskis sekä bussipysäkkimerkki aikatauluineen. Kannusalissa oli piano eikä flyygeiliä, ja bändisoittimet rajoittuisivat sähköpianoon ja bassoon sekä kahdessa kappaleessa kitaraan ja yhdessä tamburiiniin. Muuksi lavastukseksi riittäisivät penkki sekä foliopaperilla vuoratusta kamerajalustasta, pahvilaatikosta ja polkupyörän valosta rakennettu avaruuskapseli. Tarpeen mukaan lavalla olisi myös pari pientä pöytää ja tuolia sekä pahvinen puu.

Varsinainen tunnelma luotaisiin suurella takaseinälle projisoitavalla kuvalla, joka olisi kulloisenkin laulun teeman mukainen. Kuvat olivat ryhmäläisten omista arkistoista tai yleisen ilmaiskäytön sallivilta nettisivuilta. Video- ja valaistustekniikasta ja avaruuskapselista vastasi korvaamattomalla suorituksella yksi ryhmäläisistä, joka rakensi tehosteäänistä ja taustakuvista yhden toimivan tiedostokokonaisuuden, joka laitettiin pyörimään esityksen taustalle. Puvustuksen – varsinkin erikoisasut kuten avaruusolion kaavun ja keskiaikaisen linnanneidon puvun sekä sävelveistoksessa tarvittavan suuren lakanamaisen puolet lavasta peittävän tumman kankaan – oli järjestänyt käsityöalaan perehtynyt Tpo-ryhmäläinen avustajineen.

2.9 Viimeiset harjoitukset ja lavatyöskentely

Varsinaiset näyttämötyöharjoitukset keskitettiin kahteen intensiiviviikonloppuun, joista ensimmäinen pidettiin maaliskuussa Espoon kulttuurikeskuksessa ja toinen huhtikuussa, viikkoa ennen esitystä, kulttuurikeskuksessa sekä Kannusalissa. Viikoittaisissa torstaitreeneissä ryhmä työsti yhteislauluja sekä soololaulujen stemmoja, mutta näinä intensiiviviikonloppuina keskityttiin laulamisen sijasta liikkumiseen ja lavatyöskentelyyn: milloin ja miten kukin lavalla toimisi, miten esiintyjävaihdot sujuisivat, kuka huolehtisi mistäkin esityksen aikana.

Pysäkki-produktiossa oli tarkka käsikirjoitus, jossa oli laulujen välissä pieniä näytelmällisiä osioita sekä muutamia puhuttuja repliikkejä sitomassa musiikkinumeroita yhteen. Tällä kertaa sellaista ei koettu tarpeelliseksi, se olisi päinvastoin tuntunut väkimmäiseltä ja liian alleviivaavalta – Tunteiden avaruuden teemat olivat tietyllä tavalla abstraktimpia, jolloin oli parempi antaa musiikin ja visuaalisuuden kuljettaa tarinaa. Aasinsillat kappaleiden välille rakentuivat avaruusolion avaruuskapselista nostamien esineiden ympärille. Esineistä jokainen kertoi jotain ihmisyydestä ja ihmiselämän tunteista.

Johanna Lehtinen-Schnabel ja Ilkka von Boehm sävelleistoksen käsikirjoituksen kimpussa. Sävelleisto koostui eri vokaaleilla lauletuista sävelistä, jotka vaihtuivat värivalojen mukaan. (Kuva: Anni Ojala)

Kannusalin lavalta johtaa backstagelle kaksi ovea takaseinän kummastakin reunasta. Toista päätettiin käyttää aina pääasiassa avaruusolion saapumiseen ja poistumiseen, ja toisen kautta kulkisivat muut esiintyjät sekä lavasteiden vaihtajat. Avaruusolio, jota esitti vuoronperään kolme eri tpo:laista, oli avaruuskapseliseen näyttämön vasemmassa laidassa, välillä valaistuna, välillä pimennettynä. Säestäjät olivat lavan oikealla puolella – yhdessä kappaleessa myös etureunassa vasemmalla –, ja kaikki muu toiminta

sijoittui keskialueelle ja lavan etuosaan.

Tanssillisia koreografioita, joita erikseen harjoiteltiin yhden tpo:laisen johdolla, oli vain muutamassa kappaleessa: jazzahtava liikehdintä knallien kanssa (*Feeling Good*), keskiaikainen hovitanssi (*Douce dame jolie*) sekä sateenvarjokoreografia (*The Littlest Things*). Lisäksi muutamassa oli teatterillista dramatisointia: neidon ja ritarin kohtaaminen (*Douce dame jolie*), kontakti laulajan ja pianistin välillä (*Lullaby of Birdland*), vanha pariskunta penkillä (*Hetki aikaa*), laulajan yksinpuhelu sekä kontakti penkillä istujaan (*Suviyö*), yksinäinen nainen kahvikupin ääressä (*Black Coffee*), laulajan ”angsti” (*Piece of My Heart*) sekä laulajan kontakti edelliseen laulajaan ennen kappaletta ynnä avaruusolioon kappaleen päättyttyä (*Lasipää*). Muissa kappaleissa laulaja

esiintyi pääasiassa yksin ilman erityisiä koreografioita tai sitten taustalaulajat liikehtivät mukana vähäeleisesti.

Oli hienoa nähdä harjoitusten edetessä, kuinka esiintyjien ilmaisu kehittyi ja vapautui ja oma tyyli löytyi. Joillakin se oli jo alusta lähtien, mutta joidenkin kohdalla oli ilo huomata rajojen ylittävän prosessin aikana ja tietyn esiintymisjännityksen karisevan vapauttaen samalla tulkinnan. Virheitä ei tule pelätä, eikä epäonnistuminen ole katastrofi – riskin ottaminen kuuluu luovuuteen (Piirto 1999, 110). Kuten eräälle tpo:laiselle sanoin, ilmaisu on ennen kaikkea sisäsyntyistä, se lähtee siitä että ensin sisäistää laulun sanoman ja merkityksen itselle. Sen jälkeen ilmaisua tulee automaattisesti lisää, vaikka se olisi hyvin vähäeleistäkin – tärkeintä on ajatus, se että silmien takaa näkee, että laulaja tietää mitä laulaa ja haluaa kertoa siitä muillekin. Käsien heiluttelut, edestakaisin ramppaamiset ja muu vastaava ulkokohtainen ilmaisu saattavat sopia joillekin esiintyjille, mutta silloinkin niiden pitää lähteä ajatuksesta, niiden tekemiselle pitää olla jokin syy. Jos liikehdintä laulun aikana itsestä tuntuu epäluontevalta, ei sitä pitäisi yrittää vain muodon vuoksi. Parempi on silloin koettaa parhaansa mukaan eläytyä päänsä sisällä, niin liikkeellinenkin ilmaisu saattaa sitten tulla vaihtokäsiä ja ikään kuin itsestään.

3 ESITYSPÄIVÄ

Itse esityspäivän ja sen toteutuksen suunnittelussa kulminoitui produktion järjestelyvastaavan työ. Roudaukset, pukuhuonejärjestelyt, muonitus ja maskeeraus piti saada toimimaan kenraaliharjoitusten lomassa, jotta kaikki sujuisi jouhevasti ja esiintyjät voisivat keskittyä itse näyttämösuoritukseen.

3.1 Maskeeraus

Kuten edelliselläkin kerralla, maskeerauksesta vastasivat alan opiskelijat, tällä kertaa maskeerauskoulu Make Up For Ever Academysta. Asiaa mietittiin: koska halusimme tehdä produktiosta pienimuotoisemman kuin edelliskerran pilotti oli ollut, olisivat

esiintyjät ehkä voineet nyt ehostaa itse itsensä... Mutta minä olen sitä mieltä, että ammattilaisen tekemä maskeeraus antaa myös esitykselle ammattimaisemman leiman – ja esiintyjälle itselleen ammattimaisemman olon. Vaikka kyseessä olisi ihan tavallinen ”kauneusmeikki” eivätkä mitkään erikoistehosteet, on esiintyjänä mukavaa hetken aikaa ennen shown alkua vain rentoutua hiljaa tuolissa laitettavana ja kokea, että joku toinen huolehtii näistä ulkoisista seikoista, itse voi vain keskittyä tulevaan suoritukseen. Eikä tarvitse sitten arvailla, näyttääkö hyvältä ja tuliko puuteria tarpeeksi... Kun ammattilainen on meikannut, on itsevarmempi olo – varsinkin, jos normaalisti ei juuri meikkiä käytä (kuten esimerkiksi kaikki miehet!). Se on minusta psykologisesti tärkeää, ja toivon siksi, että Tpo-produktioissa tehdään niin vastakin.

3.2 Minun tehtäväni

Minun vastuullani esityspäivänä oli huolehtia lipunmyynnistä sekä avustaa valo- ja äänipöydän takana ja tarpeen mukaan backstagellakin. Heti aamulla hain tilaamani ruusut esiintyjä varten, ja Kannusalille saapuessani olivat siellä valmistelut jo täydessä käynnissä: valoja suunnattiin, äänentoistoa testattiin. Laittelin paikoilleen julisteita ja opasteita ja siirryin sitten avustamaan valomiestä teknisessä läpimenossa ja kenraalissa. Varsinaisesti minulle ei lopulta paljon avustettavaa jäänyt, sillä valomies osasi erään Tpo-opiskelijan laatiman tarkan suunnitelman ansiosta hommansa oikein hyvin, Johannan vielä ohjatessa vieressä. Mutta mukava oli seurata toteutusta läheltä.

Alienin pukuun ja avaruuskapseliin tarvittiin paljon mustaa muovia ja foliota. (Kuva: Pia Tuomola / ETO)

Lipunmyynnistä johtuen en harmikseni juuri ennen esitystä päässyt enää backstagelle esiintyjä tervehtimään ja tsemppaamaan, mutta hyvin oli sielläkin kaikki

järjestetty. Järjestäjäopiskelija oli huolehtinut paikalle pientä syömistä ja juomista sekä tilannut kaikille halukkaille pizzat. Pukuhuoneissa jokaiselle oli osoitettu nimikko-paikka, ja lavasteet ja muu rekvisiitta oli järjestetty valmiiksi lavan taakse odottamaan. Jonkinlainen tsemppauspuhe olisi ollut ehkä hauska pitää – varsinkin kun itsekin tiedän jotain esiintymisjännityksestä ja sen voittamisesta –, mutta siihen ei nyt oikein tullut tilaisuutta – eikä se ehkä olisi lopulta ollut tarpeenkaan.

Itse esitykset sujuivat mainiosti. Suuria unohduksia tai mokia ei sattunut – ainakaan sellaisia, joita yleisö olisi huomannut. On hieno taito esimerkiksi sanojen unohtuessa salamannopeasti keksiä tilalle omiaan niin luontevasti, ettei kukaan tajua unohdusta edes sattuneen! Lavasteiden ja vaatteiden vaihdot kävivät ripeästi ja jokainen selkeästi tiesi tehtävänsä ja vastuunsa. Toinen esitys oli ehkä jopa vielä parempi kuin ensimmäinen – toisin kuin yleensä, kun kaikki energia menee ensi-iltaan –, kun oli kokemusta takana ja jokainen halusi ehkä vielä viimeisessä rutistuksessa todella ylittää itsensä ja laittaa kaikki likoon. Ensimmäisen esityksen jälkeen Johanna ja minä kukittimme esiintyjät – ja jälkimmäisen jälkeen esiintyjät kukittivat meidät! Se tuntui todella mukavalta ja merkitsi ainakin minulle valtavan paljon, kun näin ensimmäistä kertaa olin esityksessä tuottajan roolissa. Siitä tuli tosiaankin oikein hyvä mieli, suuri kiitos siis heille!

Loppukohtauksen *Seasons of Love* –kappaleen aikana esiintyjillä oli kaulassaan esityksen teemaan sopivat sydänriipukset. (Kuva: Pia Tuomola / ETO)

4 JÄLKIPUINTI

Liput maksoivat 7 ja 5 euroa, ja niitä myytiin yhteensä 697 eurolla. Lippujen hinta oli sopivan edullinen, mutta toisaalta kuitenkin halusimme maksulliset pääsyliput ilmais-tapahtuman sijaan, koska kyseessä oli sentään työväenopiston iso produktio. Mo-lemmissa esityksissä oli myös useita ilmaislipun saaneita, joten yleisöä oli kaiken kaikkiaan kiitettävästi, jälkimmäisessä esityksessä hieman enemmän kuin ensimmäi-sessä, yhteensä n. 100 ja 120. Lipputulot tilitettiin työväenopistolle, mistä ne kohdis-tettiin Taiteet-tiimin käyttöön, ja Taiteet-tiimin sisällä erityisesti musiikille.

4.1 Opiskelijapalautte

Opiskelijoiden toteuttamassa projektissa on tärkeää kerätä opiskelijapalautte, joka antaa arvokasta tietoa projektin onnistumisesta myös syntyneiden oppimiskokemus-ten kannalta (Vesterinen 2006, 20). Jaoin ryhmäläisille palautelomakkeen (liite 3) konserttipäivän jälkeisellä seuraavalla yhteistapaamisella, ja kymmenen kahdesta-toista lopulta palautti sen, siis reilut 83 prosenttia, mikä oli ihan hyvä tulos näin pie-nellä otannalla. Halusin lomakkeen avulla selvittää ryhmäläisten yleisiä tunteja pro-duktiosta, sen suunnittelusta ja toteutuksesta, jokaisen omasta onnistumisesta sekä mahdollisista parannusehdotuksista jatkoa varten. Päädyin keräämään palautteen kirjallisena suullisen keskustelun sijaan, sillä arvelin silloin jokaisen uskaltavan par-haiten sanoa totuudenmukaisen mielipiteensä – palautteen sai nimittäin antaa nimet-tömänä. Palaute oli suurimmaksi osin kuitenkin positiivista ja rakentavaa.

Ryhmäläiset kuvasivat lopputyöprosessia sanoilla hauska, haastava, mahtava, innos-tava, ”luovaa iloa”, mielenkiintoinen, jännittävä, konkretisoiva, ”yhdessä oppimista” ja ”kaaoksesta kunniaan”. Useammin kuin kerran esiintyivät sanat hauska, innostava, mielenkiintoinen ja haastava. Kokemus oli siis ollut ryhmäläisten mielestä pääsään-töisesti positiivinen, tai ainakin muuttunut ennen pitkää sellaiseksi. Jokaisen oma pa-nostus oli ollut todella hyvää, omat resurssit huomioiden, ja kaikki olivat olleet muka-na suurimmaksi osin niin hyvin kuin omien aikataulujen mukaan mahdollista oli. Pa-rantamisen varaa todettiin olleen lähinnä oman ajan hallinnassa, että harjoittelu olisi

pitänyt aloittaa aikaisemmin ja lauluja olisi voinut treenata enemmän. Jonkin verran kritiikkiä tuli myös produktion kevyt musiikki –painotteisuudesta, että klassiset laulajat olivat siinä vieraalla maaperällä, mikä kuulemma hankaloitti hieman panostamista. Suurin osa ryhmästä oli kuitenkin juuri pop-jazz-laulun pääaineopiskelijoita, joten kevyen musiikin kappaleita oli pakostikin enemmän.

Kaikki vastanneista kokivat saaneensa vastuuta sen verran kuin halusivatkin ja pysyivät ottamaan, jotkut enemmän, jotkut vähemmän. Joissain asioissa jouduttiin joskus tekemään enemmistön päätös ja esimerkiksi määräämään tehtäviin ihmisiä, jotka niihin parhaiten sopivat. Tällöin vähemmistöön jääneet kokivat päätöksen ehkä vääräksi tai epämukavaksi, mutta yhteisproduktioissa on pakko toisinaan tehdä kompromisseja, jotta kokonaisuus saataisiin toimimaan. Se on myös osa oppimisprosessia: mennä välillä mukavuusalueensa ulkopuolelle ja tehdä jotain, jota muuten ei ehkä koskaan tekisi. Jos siinä onnistuu, tulee ”voittajafiilis” – onnistumisen ja selviämisen riemu.

Uusia oppimiskokemuksia ja yllätyksiä ryhmäläisille oli tullut liittyen käsikirjoituksen tekoon, lavatyöskentelyyn, siihen miten paljon aikaa produktion tekemiseen meni ja pitää harjoitusprosessiin varata, siihen kuinka kaikki eivät opetelleet lauluja ajoissa tai panostaneet yhtä tehokkaasti kuin jotkut toiset, runsaaseen koordinoinnin tarpeeseen, siihen kuinka mielipiteet joskus menivät täysin ristiin ja kuinka tärkeää on silloin osata joustaa, sekä siihen miten pitää osata jakaa tehtäviä osallistujien kykyjen mukaan. Jotkut yllättyivät siitäkin, kuinka hyvä lopputulos lopulta, kaiken häslingin jälkeen, oli! Sehän oli silloin varmasti oikein mukava yllätys.

Haasteellisimpina asioina produktiossa koettiin ennen muuta eri tasoisten osallistujien ja samalla erilaisten ihmislouenteiden yhteensovittaminen sekä käsikirjoituksen laadinta, niin että kaikki halutut laulut saataisiin sujuvasti mukaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Haastavaksi luokiteltiin myös ryhmäläisten epätasainen panostusmäärä, jolloin joillekin tuli enemmän työtä kuin toisille. Yleiseen aikataulutukseen vastaajat olivat suureksi osin tyytyväisiä, vaikka kiire toki vaivasikin. Tiedonkulkua hieman kritisoitiin: laulunopettajilta tuli kuulemma välillä ristiriitaista tietoa omien soololaulujen valintaa koskien. Toivottiin kuvallista aikataulua (= taulukkoa) sekä soololaulujen myöhäisempää valinta-ajankohtaa. Alkuvuoden yhteistreenit jotkut kokivat sekavina

ja jopa turhina, kun stemmoja muuteltiin ja osa joukosta oli kiinni eräässä toisessa isossa projektissa. Jotkut kaipasivat tiukempaa johtamista, missä toisaalta oli ongelmana projektin opiskelijalähtöinen luonne ja idea, että opiskelijat luovat kokonaisuuden alusta alkaen itse. Sitä voisi ehkä tarkemmin vielä miettiä tulevissa produktionissa.

Koko prosessin aikataulu tulisi jatkossa laatia jo syksyllä – edes karkea sellainen – ja antaa se opiskelijoille heti alussa. Näin kokonaisuus olisi ehkä helpompi hahmottaa ja siten suunnitella omaa ajankäyttöä paremmin, kun tietäisi jo etukäteen, kuinka paljon tehtävää itse asiassa onkaan edessä. Tämä varmasti myös auttaisi sitouttamisessa: jotta lopputulos onnistuu, kaikkien tulee tehdä oma osuutensa ajallaan. Vesterinen (2006, 20) on jopa sitä mieltä, että opiskelijat tulisi sitouttaa opiskelijaprojektin alussa kirjallisella sopimuksella – mutta tämä tuntuu minusta hiukan liialliselta. Peli-säännöt on toki tärkeää tehdä jo heti alussa selväksi, mutta eiköhän suullinen sopimus sentään riitä. Jos opiskelijoiden motivaatio on sisäistä, aitoa halua oppia ja toteuttaa itseään, on sitoutuminenkin luonnostaan parempaa (Byman 2002, 29-36).

Tuleville tpo:laisille ryhmäläiset antoivat hyviä ohjeita, jotka kumpusivat omista kokemuksista: Produktion roolitukset pitäisi sopia etukäteen ja estää tiimityössä syntyvät sisäpiirit. Käsikirjoituksen tekeminen pitää aloittaa tarpeeksi aikaisin ja selvittää mihin kukin pystyy. On tärkeää jakaa vastuut tasaisesti ja ajoissa. Ei pitäisi valita liian vaikeita elementtejä esitykseen (ainakaan esittäjien kykyihin nähden). Kaikki on tärkeää, niin omat kuin muidenkin jutut. Pitää käyttää mielikuvitusta! Projektiin täytyy olla valmis sitoutumaan ja käyttämään aikaa ja kärsivällisyyttä, täytyy ottaa vastuu omasta harjoittelusta. Tiimin vetäjillä on oltava selkeä vahva rooli. Yhteinen viestintä tulee olla selkeää ja yhdenmukaista ja jatkua koko prosessin ajan. Jokaisen viikkotreenin alussa olisikin tosiaan hyvä käyttää kunnolla aikaa tilannekatsaukseen – se on aina parempi kuin kasvottomat sähköpostit. Keskusteluun tulisi Lindin (2001, 35) mukaan käyttää jopa 20 % työajasta, eli parin tunnin treeneistä reilut 20 minuuttia. Näin kyllä nyt suurin piirtein tehtiinkin mutta aina hieman hätäisesti. Koko prosessin alussa voitaisiinkin vastaisuudessa sopia, että jokaisen treenin aluksi pidetään vähintään viidentoista minuutin tuotantopalaveri.

4.2 Ohjaajan kommentteja

Tunteiden avaruus onnistui kaiken kaikkiaan varsin hyvin. Ohjaajan ja Tpo-vastaavan Johanna Lehtinen-Schnabelin (2012) mukaan parasta produktion toteutumisessa oli ryhmän hyvä yhteishenki sekä luja sitoutuminen ja vastuunotto. Hommat hoidettiin todella hienosti, ja moni jopa ylitti itsensä. Ryhmässä vallitsi suuri yhteinen tahtotila oppia uutta; harjoituksiin tultiin ajoissa, otettiin vastuu omasta suorituksesta ja tehtävistä – jotkut tekivät jopa niin paljon produktion eteen, että ohjaajalle tuli hieman huoli opiskelijoiden jaksamisesta. (Lehtinen-Schnabel 2012.)

Parasta produktiossa oli se, että koko tuotantoprosessin ajan vallitsi hyvä yhteishenki ja ”fiilis”. Produktiosta tuli tekijöidensä (= Tpo-opiskelijoiden) näköinen kokonaisuus. Se on, ymmärrettävästi, tämänkaltaisissa opiskelijälähtöisissä produktioissa kaikkein haastavinta mutta onnistuessaan myös kaikkein hienointa ja palkitsevinta. Ryhmä oli erittäin itseohjautuva, mikä teki ohjaajan – ja tuottajan – työn helpoksi, mutta jossain määrin se saattoi johtaa siihen, etteivät jotkut enää täysin pystyneet ottamaan ohjasta vastaan, kun oma visio oli jo niin vahvana. Jotkut esiintymistulkinnoista jäivät tästä johtuen ehkä hieman esittäjän potentiaa laimeammiksi. Runsaammilla ja monimuotoisemmilla teatteri- ja improvisaatioharjoitteilla olisi ehkä ilmaisua saatu vielä parannettua – aikataulu ei vain antanut siihen myöten. (mt.)

Ajankäyttö toimi Tunteiden avaruudessa huomattavasti paremmin kuin Pysäkissä – siinä olimme siis ottaneet opiksi. Suunnittelu aloitettiin jo syksyllä, kun Pysäkissä siihen lähdettiin kunnolla vasta joulun jälkeen, ja tällä kertaa käsikirjoitus saatiin hyvissä ajoin valmiiksi. Mutta kiire tuli toki nytkin, kuten produktioissa yleensä. Teatteriharjoitteisiin jäi liian vähän aikaa – niinsanotut hyväksyntä- ja torjuntaharjoitukset ovat hyviä etenkin sellaisille, jotka eivät aiemmin ole paljon näyttämötaidetta tehneet; niiden avulla olisi tosiaan joidenkin opiskelijoiden kohdalla saatu ehkä ilmaisupotentia paremmin käyttöön. Kuten sanottua, teatterin tekemisessä on tärkeää hyväksyä ja olla torjumatta, ottaa vastaan ohjeita ja tehdä välillä jotain sellaistaikin, jota ei ehkä haluaisi – mennä mukavuusalueensa ulkopuolelle. Silloin juuri tapahtuu oppimista ja kehittymistä. Tässä hienoksi avuksi voisi tulevaisuudessa ehkä olla ulkopuolinen apu – ohjaaja esimerkiksi –, jolloin tuotantoon tulisi uutta ja vierasta näkökulmaa. (mt.)

Tunteiden avaruuden esityksiä oli kaksi – joka on tuplasti enemmän kuin Pysäkissä! –, mutta työmäärä oli silti suuri esitysten määrään nähden. Klassisen ja pop-jazz-tyylin yhteensovittaminen on teknisestikin haasteellista äänenvahvistuslaitteiden ynnä muun tekniikan takia, vaikka nyt toteutus olikin niiltä osin paljon Pysäkkiä minimalistisempi. Mutta silti mitä akustisempi, sen parempi. Paljon aikaa vaatinut produktio ansaitsisi useamman esityksen, mutta silloin tosin markkinointiin tulisi panostaa vieläkin tehokkaammin. Se toimi hyvin jo nyt, mutta aina voisi toki parantaa ja suurentaa. Oli lisäksi pettymys, ettei Työväenopiston henkilökuntaa ja muita yhteistyökumppaneita ollut juurikaan katsomassa esityksiä. (mt.) Tiedottamisen puutteesta ei ainakaan ollut kyse – ehkä pilottiproduktiona toiminut Pysäkki veti sikäli paremmin kiinnostusta talon sisällä.

5 TULEVAISUUDEN TPO-PRODUKTIOT

Tätä kirjoittaessani, syksyllä 2012, on Espoon työväenopistossa juuri aloittanut uusi musiikin taiteen perusopetusryhmä – uusi joukko innostuneita ja lahjakkaita musiikinopiskelijoita, joilla on edessään kiintoisa kaksivuotinen ja kenties aivan uudenlainen lopputyöproduktio. Kaksi edellistä produktiota olivat melko samankaltaisia, dramatisoituja konsertteja, jotka opiskelijat itse suunnittelivat, mutta seuraava tulee todennäköisesti olemaan aivan toisenlainen. Kenties jotain hyvinkin erilaista. Tein Tpo:n lopputyöproduktioille SWOT-analyysin:

SWOT-analyysi Tpo-loppuproduktioista

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - toteutuu varmasti, koska osa opetusta - joka kerralla erilainen ja eri tekijät 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - ryhmän verkostoista ja osaamisesta riippuvainen - yleensä nollabudjetti --> rajalliset toteuttamismahdollisuudet
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - voidaan tehdä yhteistyötä muiden ryhmien ja tahojen kanssa - voidaan käyttää myös opiston markkinointitarkoituksiin 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tpo-opetuksen jatkuminen? - resurssien väheneminen?

5.1 Mitä on opittu aikaisemmasta?

Tunteiden avaruudessa opimme taas paljon loppuproduktion tekemisestä ja saimme parannettua joitakin Pysäkissä havaittuja kohennuskohteita, tärkeimpänä ehkä käsi-kirjoitusprosessi, joka nyt toimi varsin sulavasti. Samaten opiskelijat olivat omatoimisempia ja kokonaisuudessaan ehkä jollain tavalla motivoituneemman oloisia – se tosin saattaa olla lähinnä henkilökysymys eikä niinkään liity kehittämistarpeisiin, paitsi ehkä motiivoinnin osalta. Aikataulutuksen sijaan oli edelleen haaste, vaikkakin tällä kertaa prosessiin oli varattu enemmän aikaa kuin Pysäkissä. Se olisi ehkä kuitenkin pitänyt alusta lähtien jollain tavalla tehokkaammin hyödyntää.

Miten löysentää aikataulua, kun opinnot kestävät vain kaksi vuotta, ja ensimmäisenä vuonna ei liene tarkoituksenmukaista ruveta jo suunnittelemaan loppuproduktiota? Haastavaa on aina myös erilaisten esiintyjien ja musiikkityylien yhdistäminen, ihan käytännön seikoista lähtien. Klassiset laulajat esiintyvät akustisesti pianosäestyksellä, popparit taas toivovat ja tarvitsevat bändisäestystä, mikrofoneja, äänenvahvistimia ja lavatekniikkaa, jotka muodostavat suurimman osan esityksen etukäteisjärjestelyistä piuhoinen ja testauksineen. Johanna Lehtinen-Schnabelin sanoin, ”mitä akustisempi, sen parempi”, mutta kevyeen musiikkiin kuitenkin olennaisena kuuluu oma tekniikkansa, ja jo mikrofoniin laulaminen on tärkeä osa kevyen musiikin artistin esiintymistaitoa. Siihen tulisi antaa mahdollisuus myös lopputyöproduktiossa, joka kuitenkin valmistaa opiskelijoita tuleviin musiikkiopintoihin ja –haasteisiin.

Klassisen ja kevyen musiikin vastakkainasettelua tulisi muuten kaikin mahdollisin tavoin välttää. Musiikkiharrastuksessa pääsee helposti, melkein huomaamatta, syntymään ”me ja nuo” –asetelmia usein juuri musiikkigenren mukaan. Näin pääsi myös hieman käymään Pysäkin teossa. Sellaiseen ei – joitakin edellämainittuja käytännön seikkoja lukuunottamatta – minusta ole syytä eikä tarvetta: musiikki on aina musiikkia, genrestä riippumatta, ja eri tyyllilajit ovat vain rikkaus, jota tulisi hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti. Tästä on suuren maailman musiikkibisneksessä hyviä esimerkkejä: klassisen ja pop-laulajan upeita duettoja, tunnetun klassiseen musiikkiin lukeutuvan kappaleen käyttämistä pop-kappaleen pohjana, genrestä toiseen luontevasti vaihtavat *crossover*-laulajat. Myöskin musikaali- ja musiikkiteatterimaailmassa

tyylilajien ja erityyppisten laulajien yhdistäminen tuottaa usein varsin värikkäitä ja taidokkaita tuloksia, kun laulajat voidaan äänialan ja –tyypin mukaan jakaa hyvin erilaisiin rooleihin. Musikaaleissa on toki rooleja, joihin tarvitaan juuri joko klassinen tai kevyen musiikin laulaja, mutta myös paljon rooleja, joihin sopii kumpi tahansa – ja tulkinnasta tulee tällöin hieman erilainen, laulajasta riippuen. Tämä on minusta vain piristävää. Tpo:n loppuproduktioon eri tyylilajit tuovat monipuolisuutta, ja siksi on pelkästään hyvä, että Tpo-ryhmään valitaan aina sekä klassisen että kevyen musiikin edustajia. Ihanne olisi tietysti, että molempia olisi joka ryhmässä yhtä paljon, mutta käytännössä se ei aina ole mahdollista.

Opiskelijapalautteiden perusteella yksinlaulutunteja pitäisi olla produktion valmisteluvaiheessa enemmän, samoin aikaa oman soolokappaleen valintaan ja oman tyylin luomiseen. Tässä kuitenkin törmätään taas resursseihin: laulutunteja ei koskaan voi olla liikaa, kun esitystä valmistellaan, se on totta, mutta opetuksen budjetti on rajallinen. Ja mitä aikatauluun tulee, se ikään kuin on näyttämöproduktioiden henki: on olemassa tietty aikataulu, jonka mukaan pitää tulla valmista. Se on myös osa oppimisprosessia, että opiskelija oppii toimimaan annetun aikataulun puitteissa ja ottamaan vastuun siitä, että asiat valmistuvat ajoissa. Sikäli loppukonserttiprojekti on oppimisen kannalta varsin hedelmällinen eritoten niille, jotka eivät vastaavissa ole ennen mukana olleet. Stemmojen harjoittelemista tulisi palautteen mukaan hieman parantaa, ihan jo teknistenkin seikkojen kannalta – ja jottei tule kiire lopussa, kuten Pysäkissä kävi. Stemmoja toivottiin melodianuottiin yhdistettynä, jolloin kappaletta olisi helpompi seurata. Ei siis yksittäisiä stemmanuotteja vaan kaikki samalla paperilla – kuten yleensä klassisessa musiikissa.

Käsikirjoitusprosessi hakee edelleen hiukan paikkaansa, vaikka se toimikin tällä kertaa hieman Pysäkkiä paremmin. Ongelmana on, mistä aloittaa. Kumpi ensin, laulujen valinta vai juoni? Joku toivoi palautteessaan myöhäisempää soololaulujen valintaa. Aikaa täytyy kuitenkin varata myös laulujen työstämiseen ja harjoitteluun. Voisikohan ajatuksen lopputyöprojektista laittaaakin tpo:laisille jo edellisenä keväänä hautumaan? Kesän aikana pitäisi miettiä ideoita ja listata omia lempilauluja, joita ehkä haluaisi esittää lopputyössään. Loppuproduktion teemaa voisi alustavasti ja passiivisesti ideoida jo ensimmäisen vuoden aikana: mikä tuntuisi juuri tälle ryhmälle sopivalta? Onko esimerkiksi jokin vuoden aikana harjoitelluista yhtyelauluista tuntunut ryhmälle

erityisen omalta (kuten kävi Tunteiden avaruuden ja *Seasons of Love* –kappaleen kanssa)? Pysäkissä yhteislaulut valittiin ryhmän ja opettajien kesken. Toisaalta ohjaavan opettajan on tunnettava oppilaat ja jaettava tehtäviä sen mukaan: opiskelijan taitojen ja tehtävän haasteellisuuden tulee olla tasapainossa (Uusikylä 2002, 43). Sikäli suunnittelua ei voi kovin paljon ennen toista vuotta aloittaa. Myöskin opiskelijoiden on saatava ensin ryhmäytyä ja opittava tuntemaan toisensa, ennen kuin yhteistä projektia kannattaa ruveta edes ideoimaan (Lind 2001, 33).

Tunteiden avaruuden tekijät pääsivät etukäteen ennen esitystä useampaan otteeseen harjoittelemaan esityspaikalle Kannusaliin. Tämä oli oikein hyvä – edellisellä kerralla Pysäkissä ryhmä pääsi Sellosaliin vain kerran ennen varsinaista esityspäivää, johtuen suosituksen Sellosalin tiukasta bukkauksesta (ja korkeasta vuokrasta). Kannusalin varaaminen oli helpompaa, mutta paikkana se ei herättänyt esiintyjien keskuudessa kovin suurta suosiota. Sinne on hieman hankala löytää, ellei tunne paikkaa entuudestaan, ja maanalainen sijainti ei ole täysin esteetön liikuntarajoitteisia ajatellen. Sellosali sitä vastoin on keskeinen ja tunnettu esityspaikka ja maineeltaankin hienostuneempi. Kannusali on kuitenkin siitä hyvä, että sinne on Työväenopiston ryhmillä helpompi pääsy, ja jos ryhmä haluaa päästä myös esityspaikalle harjoittelemaan, on Kannusali silloin varteenotettava vaihtoehto myös tulevaisuuden tuotoksissa. Ja esityspaikalla harjoittelu luo aina varmuutta ja turvallisuudentunnetta, on hyvä jos siihen on mahdollisuus.

Markkinointia ei voi koskaan olla liikaa. Ongelmana on vain, jälleen kerran, aikataulu: julistetta ei voi tehdä ennen kuin esityksen teema ja nimi on selvillä, ja markkinointia on huono hoitaa ilman virallista julistetta. Tämän takia pitäisikin esityksen pääidea saada lyötyä lukkoon niin aikaisin kuin mahdollista, heti syksyn alussa. Tällöin voitaisiin aloittaa aktiivinen mainostuskampanja jo varhain ja sitä kautta saataisiin lisää näkyvyyttä ja ehkä enemmän yleisöä. Näin ollen myös esityspaikka pitää olla selvillä jo heti syksyllä. Jo Pysäkissä harkitsimme pienimuotoista mainostempausa, jossa opiskelijat olisivat jalkautuneet esityspaikan lähitieneeseen mainostamaan tapahtumaa, mutta se kariutui sillä kertaa osallistujien muihin kiireisiin aiottuna ajankohtana. Vastaava tempaus kävi mielessä nytkin mutta jäi kuitenkin taas toteuttamatta. Tulevina vuosina voisi jonkin pienen promoiskun kyllä järjestää, vaikkapa musiikin taiteen

perusopetuslinjan mainostamiseksi ja uusien hakijoiden rekrytoimiseksi – konsertinkin mainostaminen kävisi siinä ohessa kätevästi.

5.2 Mitä ensi kerralla – uusia ideoita lopputyöproduktioksi!

Tpo:n lopputyökonsertin ei aina tarvitse olla dramatisoitu konsertti. Muunkinlaisia lähestymistapoja on varmasti seuraavina vuosina tulossa, esimerkiksi yhteistyössä jonkin toisen taiteenlajin, vaikkapa kuvataiteen, kanssa. Niin mukavia kuin valmiiden teosten – musikaalien ym. – toteuttaminen onkin, ne eivät parhaalla mahdollisella tavalla kuitenkaan sovellu juuri musiikin taiteen perusopetuksen päättötyöksi – puhumattakaan kalliista tekijänoikeuksista. Tällaisessa päättötyössä kun tulee olla myös opiskelijoiden omaa luovuutta mukana muutenkin kuin tulkinnan puolesta. Esiityksen tulee olla ”heidän näköisensä”. Johanna Lehtinen-Schnabel (2012) sanoikin, että päättöproduktio saattaa olla minkälainen vain – varmaa on vain se, että se EI ole jo olemassa oleva teos, vaan se luodaan jokaiselle ryhmälle erikseen, ryhmälähtöisesti.

Mahdollinen uusi toteuttamistapa yhdessä toisen taiteenlajin ja ryhmän kanssa voisi tapahtua myös vaikkapa yhteistyössä Helsingin suomenkielisen työväenopiston kanssa. Helsingin työväenopiston musiikin taiteen perusopetuksen pilottiryhmä aloitti ja lopetti samaan aikaan Espoon pilottiryhmän kanssa, mutta Helsingin ryhmä ei ole, ainakaan toistaiseksi, saanut jatkoa. Ryhmän opiskelijat edustivat lisäksi kaikki klassista musiikkia. Heidän päättötyöproduktionsa oli myöskin hieman erilainen ja senkin toteutuksessa oli ryhmän resurssit huomioitu: käsikirjoitus oli ryhmän ulkopuolisen henkilön tekemä ja noudatti selkeää juonta klassisia aarioita hyödyntäen.

Voisi olla kiinnostavaa tehdä yksi iso produktio naapurikaupunkien opistojen musiikki-ryhmien yhteistyönä. Mutta ei mitään valmista pakettia, vaan ryhmäläisten tulisi saada laatia käsikirjoitus itse. Ainakin jossain määrin itse. ”Kukaan ei tahdo toteuttaa toisen ihmisen tekemään suunnitelmaa (Lind 2001, 34).” Projektiin on helpompi sitoutua, kun on saanut itse olla alusta asti mukana sitä suunnittelemassa ja näin saanut myöskin äänensä kuuluviin. Mutta tämäkin on tietysti ryhmäkeskeistä – jollekin ryhmälle saattaa ulkopuolinen suunnitteluapu olla hyvinkin tarpeen.

Samaten nyt vasta suunnitteilla olevan Espoon työväenopiston teatteritaiteen perusopetuksen kanssa voitaisiin toteuttaa upea iso musiikkiteatteriprojekti, joka voitaisiin niinkään yhdessä ideoida. Kuvataiteen perusopetusryhmän kanssa voitaisiin yhdistää kuvallista ja musiikillista ilmaisua – musiikin Tpo:n lopputyöteemat esimerkiksi voisivat lähteä kuvataiteesta. Elävä maalaus? Muotokuvan tarina? Kuvitettua musiikkia? Taidenäyttelyyn yhdistettyjä musiikkituokioita – soiva näyttely? Mikäli kuvataiteen ja musiikin opiskelijoita olisi yhtä monta, voitaisiin sopia vaikkapa työparit, jotka loisivat yhdessä omat pienet performanssit, jotka sitten yhdistettäisiin. Esitykset voisivat olla hyvinkin erilaisia: jos joku haluaa esiintyä aariamaisesti ja joku toinen toivoo teatterimaisempaa lavatoimintaa, jokainen saisi näin tehdä juuri niin kuin itsestä hyvältä tuntuu. Valinnanvapautta olisi täten enemmän, eikä kaikkia ”pakotettaisi” samaan muottiin. Jos kyseessä olisi näyttelyn ja konsertin yhdistelmä, voisi toteutus toimia kävelykonsertin tavoin, yleisö voisi liikkua kohteesta toiseen. Tämä ehkä joidenkin kohdalla hieman lieventäisi lavakammos, kun yleisö olisi ihan vieressä. (Tosin joidenkin toisten – esimerkiksi minun itseni – on sitä helpompi esiintyä, mitä kauempana yleisö on...)

5.3 Tuottajan rooli Tpo-lopputyöproduktiossa ja miten siinä onnistuin

Tunteiden avaruuden tuottajana toimiminen oli tavallaan helppoa mutta tavallaan varsin haasteellista. Tpo:n lopputyöproduktio kun eroaa tavanomaisista konserttiproduktioista monessa suhteessa. Se on osa musiikin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa, osa opetusta, eikä niinkään pelkästään yksittäinen esitys. Päätaavoitteena ei myöskään ole kattaa kuluja lipputuloilla, vaikka yleisöä toki toivotaankin mahdollisimman paljon paikalle.

Konserttiproduktion tuottaminen suuren organisaation suojissa oli tuottajan kannalta hieman hämmentävää, kun varsinaista kouriintuntuvaa budjettia ei ollut – tai minä en joutunut sitä laatimaan. Mutta tavallaan tämä myös vapautti: rahan miettiminen ja sen raapiminen jostain on ikävimpiä asioita tuottajan työssä. Kun heti alussa voi sanoa tekijöille, että nollabudjetilla mennään, lavasteet ja muut hankitaan niin pitkälle kuin

mahdollista omista kaapeista, ei joudu toisaalta tyrmäämään hienoja ja mielikuvituksellisia (mutta liian kalliita) ideoita budjetin rajan tullessa vastaan – kuten teatteriproduktioiden tuottajat hyvin usein joutuvat tekemään. Toki se myös rajoittaa toteutusmahdollisuuksia, mutta toisaalta tällöin tärkein eli musiikki ja sen esittäjät pysyvät pääasiana, eivät ylenpalttiset lavastukset ja rekvisiitat.

Tunteiden avaruuden tekijät olivat hyvin omatoimisia, ja mikäpä siinä tuottajan oli sivusta seuratessa, kun hommat etenivät, ideoita sinkoili, joka viikko saatiin uutta aikaa. Minulle tämä oli tuottajanoviisina mukava pehmeä lasku tuotantotyöhön, kun edes budjettimurheita ei ollut. Olin varautunut toimimaan työnjohtajana, jakamaan ohjeita, hoputtamaan ja kyselemään perään – mutta mitään tällaista ei oikeastaan tarvittu, kaikki toimi ryhmän puolelta todella hyvin alusta asti. Olin tästä erittäin iloinen ja yllättynyt, jopa hieman häkeltynekin: mitä tehtävää minulle enää jää, kun kaikki toimii niin hyvin? Mutta muistaakseni joku on joskus jossain sanonut, että tuottajan tehtävä on tehdä itsensä tarpeettomaksi...

Minun pääasiallinen hommani tässä produktiossa olikin karkeasti ottaen lähinnä valvoa, että kaikki toimii ajallaan, että kaikki pysyvät kärryillä siitä mitä tapahtuu, sekä huolehtia virallisista tiedotteista ja toimia työväenopiston yhteyshenkilönä ja auttaa erinäisissä käytännön asioissa. Lisäksi toimitin Teostoon esityksen kappaleiden tiedot – ilmoitusluonteisesti, sillä Espoon kaupungilla on Teoston kanssa sopimus opetukseen liittyvien musiikkikappaleiden ilmaisesta esittämisestä. Muita lupia ei tarvittukaan: elintarvike- tai alkoholimyyntiä meillä ei ollut, ja konsertti oli Espoon kaupungin tiloissa. Pientä taukokahvilaa harkittiin, mutta sitten todettiin, ettei kukaan ehtisi sitä hoitaa, sillä Kannusalissa esiintyjäryhmien on huolehdittava siitä itse. Volyymiltaan tapahtumamme oli lisäksi suhteellisen pienimuotoinen sekä rauhanomainen, ainakin suuriin festivaaleihin ja muihin megatapahtumiin verrattuna, joten esimerkiksi järjestyksenvalvonnalle tai erityisille turvajärjestelyille ei ollut tarvetta. (Iso-Aho & Lyijynen 2005, 52-60.)

Pysäkissä ei ollut varsinaista tuottajaa – Johanna Lehtinen-Schnabel toimi tällöin produktiovastaavana sekä ohjaaja-tuottajana. Nyt kun tuotantopuoli oli erotettu minulle, selkeytti se ehkä hieman työnjakoa sekä tietenkin toivon mukaan kevensi Johanan työtaakkaa. Tosin kaikkea en tuottajan roolista huolimatta valitettavasti voinut

tehdä – Johannan oli Tpo-vastaavana huolehdittava tietyistä byrokraattisista seikoista. Myös opiskelijat kokivat tuottajan mukanaolon positiivisena: sain palautteissa monia kannustavia kommentteja, ja erillistä tuottajaa toivottiin myös jatkossa. Oli siis iloa kuulla, etten ollut ihan turha lisä produktiossa!

Mikäli saan jatkaa Espoon työväenopiston musiikkitiimissä, toivon voivani toimia tuotannollisissa tehtävissä myös tulevissa Tpo-produktioissa. Koen tämänkaltaiset pienet mittakaavan produktiot paljon mukavammiksi ja itselleni sopivammiksi kuin jotkin Hartwall Areenan tai Madonnan konsertin kokoluokan speaktaakkelit jättiyleisöineen... Pidän asioiden hallitsemisesta, siitä että kaikki langat ovat käsissäni, siitä että hahmotan kokonaisuuden. Suurissa produktioissa kokisin hautautuvani byrokratiakoneiston alle. Pidän siitä, että työryhmä on pieni ja että voin tuntea kaikki henkilökohtaisesti. Olen aina kokenut elämäntehtäväkseni ilon tuottamisen maailmaan, ja se on josain määrin ohjannut alavalintojani: tuottajana haluan tuottaa ihmisille iloa, huikeita kokemuksia, haluan tarjota heille vain parasta. Sitä haluan tehdä myös esiintyjänä. Sikäli oikeastaan esiintymisenkin voisi mieltää eräänlaisena palveluammattina: vaikka itsestään voi antaa vain sen mitä pystyy, on silti aina olemassa tietty tulosvastuu, varsinkin maksavan yleisön edessä (Kaasinen 1995, 144-147; Kurkela 1995, 85).

Opin tässä produktiossa itsestäni ainakin sen, että itseluottamusta kaipaen edelleen lisää – se tilanne on pysynyt opintojeni alusta asti muuttumattomana, vaikka toki parannusta onkin jo rutkasti tapahtunut. Tunnen itseni araksi ottamaan johtajan paikkaa, puhumaan joukoille ja selvittämään mahdollisia konflikteja, vaikka ehkä kyseiset asiat muuten osaisinkin; olen luonteeltani lähempänä assistenttia kuin projektipäällikköä. Mutta toisaalta saatan alitajuisesti myös sotkeentua titteleihin: jos tietää olevansa ”tuottaja”, tulee heti kova paine ”käyttäytyä kuin tuottaja”. Muuten hommat saattaisi hoitaa tuosta vain sen kummempia ajattelematta. ”Jokapaikanhöylä” voisi ehkä olla minulle parempi ja vapauttavampi ilmaus, ainakaan silloin ei olisi niin virallinen olo ja saisi edelleen hoitaa sekalaisia asioita mutta jotenkin rennommalla mielikuvalla...

Oli iloa toimia tuottajana produktiossa, jonka lähtökohdat ja idean tunsin entuudestaan. Kulttuurituottajalla tulee olla omakohtaista kokemusta kyseisestä taiteenlajista myös taiteilijana, ei vain tuotantopuolelta. Muutoin ei kykene näkemään asioita samalla tavalla myös esiintyjän näkökulmasta. Tuottajana en halua pysytellä vain numerotaulu-

koiden parissa piilossa jossain salkkumikron takana, vaan haluan olla mukana myös taiteellisessa prosessissa – jos en nyt ihan kehittelemässä niin ainakin seuraamassa. Tunteiden avaruudessa toivon olleeni sikäli hyödyksi, että tunsin edellisen produkti-
on, kun olin siinä itse ollut tekijänä ja esiintyjänä.

”Tuottajalla täytyy olla sekä halu järjestää asioita muiden eteen että kyky saada uusia asioita tapahtumaan ja uusia ihmisiä kohtaamaan toisiaan. Tässä lipsutaan jo taiteellisen työn puolelle, ja hyvä niin. Tuottajan täytyy olla osa joukkuetta, myös sisällöllistä.” (Smeds 2005, 46.)

Sikäli oli suuri onni, että työskentelin Tpo:n parissa muutenkin kuin opinnäytetyöni tiimoilta. Täysin ulkopuolisena olisi ollut hankalampaa tulla joukkoon mukaan. Kiinnostavaa onkin nähdä, millainen seuraavan juuri valitun Tpo-ryhmän lopputyöproduktiosta tulee keväällä 2014, kun olen saanut alusta lähtien olla mukana heidän opintojaan seuraamassa ja avustamassa – siis edellyttäen, että jatkan musiikin tiimisihteerin toimessa. Taiteet-tiimin jäsenenä on hyödyllistä omata jokin erikoistumisaihepiiri oman toimenkuvansa lisäksi, ja minun erityisalueeni oletettavasti tulisi liittymään kulttuurituotannollisiin tehtäviin.

5.4 Lopuksi

Tunteiden avaruus onnistui produktiona jopa häiritsevän hyvin! Se on tietenkin upeaa, ja olen sen vuoksi todella iloinen tekijöiden puolesta, mutta opinnäytetyöni kannalta olisin jopa melkein toivonut jonkinlaisia ongelmia, mitä ruotia ja ratkoa näin jälkikäteen. Kun kaikki menee juuri suunnitelmien mukaan, ei jää paljoa mitä käsitellä... Ongelmana tämän työn kirjoittamisessa oli myös tuotantoa käsittelevien lähteiden puute tai huono sopivuus työhöni, johtuen lopputyökonsertin pienimuotoisesta ja epäkaupallisesta luonteesta. Suuri osa tapahtumatuotantokirjallisuudesta käsittelee vain isoja tapahtumia, joiden ohjeistukset tuntuvat yliampuvilta pienempään.

Tavoitteena ei myöskään ollut luoda mitään yksiselitteistä opaskirjaa, jota sellaiseen voitaisiin tulevaisuuden vastaavissa projekteissa soveltaa, sillä jokainen lopputyökonserttiprojekti tulee olemaan erilainen niin toteutustavaltaan kuin yhteistyökumppaneiltaan. Olenkin pyrkinyt lähinnä tarkastelemaan prosessia kokonaisuutena

konkretian kautta ja pohtimaan, millaisilla toimintamalleilla tietyt asiat voitaisiin jatkossa tehdä vieläkin paremmin tai toisella tavalla. Muutosehdotukseni eivät ole suuria eivätkä radikaaleja, mutta toivon että niistä silti tulee olemaan hyötyä tilaajalle, Espoon työväenopiston musiikkitiimille, tulevia produktioita suunniteltaessa.

Musiikkiharrastus määrittä uravalintani ja opintosuuntautumiseni, tutustutti minut moniin ihaniin ihmisiin, ja ennen kaikkea se on huomattavasti parantanut itsetuntoani juuri esiintymisen kautta. Työväenopiston opiskelijakeskeinen (vs. tavoitekeskeinen) ja kannustava musiikinopetus auttaa pääsemään esiintymiseen liittyvistä peloista ja hyväksymään itsensä sellaisena kuin on. Kaikki ovat tervetulleita. Samaa ei voi sanoa kaikista taideoppilaitoksista, missä oppiminen tuntuu välillä jäävän sivuseikaksi dollarinkuvien vilistessä johtoportaan silmissä, kun oppilaat itku kurkussa yrittävät miellyttää ohjaajiaan... Ammattiin tähdättäessä tosin on välillä pakko taipua ulkopuolelta tuleviin määräyksiin, siksi on tärkeää tasapainottaa oma luovuus ja ilmaisu ekonomisten asioiden kanssa ja hyväksyä siitä välillä syntyvät ristiriidat (Kurkela 1995, 87). Mutta harrastusluonteinen opiskelu on eri asia: oppiminen voi olla hauskaa – sen kuuluu olla hauskaa. Ilmapiiirillä on – uskallanpa jopa sanoa – suurin merkitys suhteessa tehokkaaseen oppimisprosessiin, etenkin luovassa työssä.

Oli hienoa saada olla jälleen kerran mukana dramatisoidun konsertin järjestämisessä, alusta loppuun. Vaikka kulttuurin tuottaminen on toisinaan raakaa työtä, sitä jak-saa silti paremmin kuin vaikkapa latoa säilykepurkkien kansia liukuhihnalla päivästä toiseen, sillä työn toisena puolena on aina taide. Se, että saa olla mukana tuottamassa iloa, elämyksiä, pientä hetkellistä pakoa arjesta, korvaa monet työn välillä väsyttävät haittapuolet. Lopussa kiitos seisoo. Ja uusi Tpo-ryhmä tuo aina mukanaan uudet tuulet, uudet ideat, uudet lahjat... Sen vuoksi jokainen lopputyöproduktio on omanlaisensa, kun aina uudet opiskelijat sen toteuttavat – ja jokainen produktio näinollen myös on omalla tavallaan paras mahdollinen. Kuten Johanna Lehtinen-Schnabel (2012) asian kiteytti: ”Produktiosta jäi hyvä mieli! Niin ihania ihmisiä!”

LÄHTEET

- Byman, Reijo 2002. Voiko motivaatiota opettaa? Teoksessa Kansanen, Pertti & Uusikylä, Kari (toim.): Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Jyväskylä: PS-kustannus, 25-41.
- Espoon kaupungin työväenopisto 2008. Musiikin taiteen perusopetuksen opintokirja. Espoon kaupunki.
- Espoon kaupunki 2008. Espoon kaupungin työväenopiston musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma, hyväksytty 18.6.2008 Espoon kulttuurilautakunnassa.
- Espoon kaupunki 2012. Kulttuuri. Kannusali ja Kahvila Nekka. Viitattu 26.2.2012.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Kulttuurikeskukset_ja_talot/Kannusali
- Iso-Aho, Juha & Lyijynen, Elina 2005. Unohda hyvä veli – Toimi oikein kulttuurituottajana. Sarja C. Oppimateriaalit. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kinnunen, Joni 2011. Tunne tapahtumasi – työvälineitä arviointiin ja kehittämiseen. Teoksessa Iso-Aho, Juha & Kinnunen, Joni 2011 (toim.): Tapahtumatuotannon palapeli. Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 22-57.
http://www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/humak-tapahtumatuotannon_palapeli.pdf
- Kaasinen, Sari 1995. Rasivaaran lavalta maailman areenoille. Teoksessa Ojala, Raija (toim.): Esiintyjä – taiteen tulkki ja tekijä. Porvoo: WSOY, 143-148.
- Kurkela, Kari 1995. Yksityisen ja yhteisen rajalla. Musiikin esittämisen emotionaalisista ja kognitiivisista ulottuvuuksista. Teoksessa Ojala, Raija (toim.): Esiintyjä – taiteen tulkki ja tekijä. Porvoo: WSOY, 77-116.
- Lehtinen-Schnabel, Johanna 2012. Tunteiden avaruus –produktio. Haastattelu 6.9.2012. Espoo: Espoon kaupungin työväenopisto.
- Lind, Olli 2001. Näin tehdään onnistunut projekti. Tampere: Ruottukka Oy.
- Lång, Raimo & Rantala, Teija 2007. Tuotekehitys tuottajan työssä. Teoksessa Sirpa Bertling, Teija Rantala & Elina Saksala (toim.): Tuottajan työ. Helsinki: Yleisradio Oy, 72-106.
- Opetushallitus 2005. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005. Viitattu 20.10.2011.
http://www.oph.fi/download/123012_taideyl_ops.pdf

- Piirto, Jane 1999. Teoksessa Uusikylä, Kari & Piirto, Jane: Luovuus. Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Juva: Atena Kustannus, s. 82-141.
- Smeds, Kristian 2005. Tuottaja on osa joukkuetta. Teoksessa Hytti, Jukka: Teatteri-tuottajan opas. Helsinki: Like, 45-48.
- Uusikylä, Kari 2002. Voiko luovuutta opettaa? Teoksessa Kansanen, Pertti & Uusikylä, Kari (toim.): Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Jyväskylä: PS-kustannus, 42-55.
- Vesterinen, Pirkko 2006. ”Hyvä projekti” – projektiosaamista oppimassa. Teoksessa Ruohonen, Sinikka & Mäkelä-Marttinen, Leena (toim.): Luovuuden lumo - kokemuksia projektioppimisesta. Sarja A. Oppimateriaali Nro 13. Kouvola: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 15-21.

LIITTEET

1. Taustatietokysely Tpo-ryhmälle
2. Tunteiden avaruus –käsiohjelma
3. Palautelomake
4. Tunteiden avaruus –videotallenne / opinnäytetyön produkti (kuvaaja Pia Tuomola / Espoon työväenopisto)

LIITE 1

TAUSTATIETOKYSELY

Nimi

Sähköpostiosoite ja puh.nro

Pääaine (klassinen/pop-jazz/kansanmusiikki) ja mieluisin laulumusiikin tyyli

Aiemmat musiikkiopinnot

Aiempi esiintymiskokemus

Omat vahvuudet / erityistaidot / mahdolliset päätökonserttiproduktion kannalta hyödylliset "suhteet"

Mihin seuraavista produktion vastuualueista mieluiten haluaisit / minkä koet parhaiten "omaksesi"?

- juliste / käsiohjelma / kutsu
- tiedotus / mainostus / markkinointi
- puvustus ja rekvisiitta
- valot ja lavastus
- roudaus / järjestely
- käsikirjoituksen kirjaaminen ja viimeistely

Mahdolliset ideat ja suunnitelmat päätökonserttiin – millainen toivoisit sen olevan? Mahdollinen toive omasta päätökonsertin esityskappaleestasi?

Kiitos vastauksistasi!

t. Anni Ojala, kulttuurituottajaopiskelija, Humak, taanenka@yahoo.co.uk, puh. 044-3250009

LIITE 2

**VIESTIMME MATKAA AVARUUDESSA
IHMISSYDEN TARINAT JA TUNTEET
KUULEEKO MEITÄ KUKAAN?
OLEMMEKO YKSIN?**

Lauluvainat	Tpo-ryhmä ja musiikinopettajat
Käsikirjotus	Marina Finckenberg (Tpo), Rauni Varkia (Tpo), Kari Heikkinen (Tpo), Anna Suhonen (Tpo)
Koreografiat	Marina Finckenberg (Tpo)
Valo- ja äänisuunnittelu	Esa Nykänen (Tpo), Kalevi Sinkko (Tpo)
Videoprojisointi	Esa Nykänen (Tpo)
Valojen toteutus	Matias Koskimies
Äänien toteutus	Simppu Silaste (Kannusali)
Puvustus ja lavastus	Ida Sosunov (Tpo), Anna Suhonen (Tpo), Katarina Pahimanolis (Tpo)
Juliste	Laura Laakso (Tpo), Ida Sosunov (Tpo), Maria Jiménez Montiel
Käsiohjelma	Anni Ojala, Laura Laakso (Tpo)
Markkinointi	Kari Heikkinen (Tpo), Lasse Marjanen (Tpo)
Järjestäjä	Ina Liljeström (Tpo)
Maskeeraus	Susana Martinez, Nina Luostarinen & Minna Tuuras / Make Up For Ever Academy

Pianosäestys ja bändin johto (laulut 1, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13)	Rauni Varkia (Tpo)
Essosäestys	Jonna Niemi
Pianosäestys (laulut 2, 3, 10, 14, 15)	Anu Kosonen
Lauluopetus	Minna Hämäläinen (yksinlaulu pop-jazz) Ilona Kiesilä, Sib.-Akad. opetusharjoitus, (lauluyhtye) Johanna Lehtinen-Schnabel (lauluyhtye) Teija Paloaho (yksinlaulu) Minttu Pesu (yksinlaulu) Sanna Ruohoniemi (yksinlaulu pop-jazz, lauluyhtye) Ilona Tuovinen (yksinlaulu)
Tuottaja	Anni Ojala, HUMAKin kulttuurituottajaopisk.
Loppuvalmistus- ja Tpo-vastaava	Johanna Lehtinen-Schnabel

Kiitokset Kannusalle ja erityisesti Simppu Silasteelle, Maritta Savolaiselle (Omnia),
Kristiina Santalalle ja Maria Jiménez Montellelle (Espoon työväenopisto) sekä Virve Laaksolle.
Entyiskitos kotijoukoille kannustuksesta!

Tunteiden Avaruus
Espoon kaupungin työväenopisto
Musiikin taiteen perusopetusryhmä
2010-2012

21.4.2012
klo 16 & 19

SYNOPSIS

Maapallolta lähetetty avaruuskapseli päätyy avaruusolennon (= Alien) käsiin. Kapselista löytyvät esineet herättävät olennon mielenkiinnon: mitä ne symboloivat ihmiselämästä? Olento pohtii näkemänsä ja kuulemaansa ja yrittää löytää vastauksen kysymykseen: "Mitä on rakkaus?"

Tunteiden avaruus on musiikin taiteen perusopetusryhmän (v. 2010-2012) kaksivuotiset opinnot huipentava loppuytö, dramatisoitu konsertti.

Opiskelijat ovat itse luoneet esityksen käsikirjoituksen, valinneet soololaulut, suunnitelleet koreografian, säveltäneet ja sovittaneet, tehneet mainosjulisteita, vastanneet puvustuksesta, lavastuksesta, ääni- ja valosuunnittelusta sekä videoprojisoinnista ja osallistuneet niin käsiohjelman tekoon kuin esityksen markkinointiin. Lisäksi opiskelijat ovat omaehtoisesti vastanneet esityksen ohjauksesta. Loppuytön tavoitteena onkin, että taiteen perusopetusryhmä tutustuu laulamisen ja esiintymisen ohessa esityksen koko taiteellisuuttaan prosessiin.

Tänä iltana nähdään tämän prosessin huipentuma, jäävuoren huippu, jossa nämä upeat klassiset ja pop-jazz-laulajat esittelevät monipuolisesti musiikillisia taitojaan. Sydämenpohjainen kiitos Raunille, Marinalle, Esalle, Idalle, Lauralle, Kallelle, Inalle, Kaleville, Annalle, Aritalle, Katarinalle ja Lasselle antamistanne huikeista "panoksista" esityksen eteen!

Avaruuskullan lähtöskenta on alkanut - jännittävän nautinnollista konserttelimystä koko tpo-ryhmän puolesta toivotellen,

Johanna Lehtinen-Schnabel
Loppuvalmistus- ja tpo-vastaava, MuM
Espoon kaupungin työväenopisto

OHJELMA

1. We sing
Tpo-lauluyhtye, säv. & san. R. Varkia
2. Volga-laulu (Wolgaled), operetista Perintöruuhinas
Kalevi Sinkko, säv. F. Lehár, san. B. Jenbach & H. Reichert, suom. O. Kärkönen
3. Minä metsän polkua kuljen
Anita Hallikas, säv. H. Samanto, san. E. Leino, sov. (taustalaulu) R. Varkia
4. Feeling Good, musikaalista The Roar of the Greasepaint – The Smell of the Crowd
Laura Laakso, säv. & san. A. Newley & L. Bricusse
5. Mustankiepe
Esa Nykänen, säv. & san. A. Sirkesalo, sov. M. Hämäläinen
6. Alienin ääni - ääniveistos
Tpo-lauluyhtye, säv. I. von Boehm (2012)
7. Douce dame jolie
Katarina Pahimanolis, säv. & san. G. de Machaut (1300-l)
8. Lullaby of Birdland
Ina Liljeström, säv. G. Shearing, san. G. D. Weiss
- 5 MIN. TAUKO
9. Hetki aikaa
Rauni Varkia, säv. & san. R. Varkia
10. Suvijö
Lasse Marjanen, säv. H. Kaski, san. L. Pohjanpää
11. Black Coffee
Marina Finckenberg, säv. S. Burke, san. P. F. Webster
12. The Littlest Things
Ida Sosunov, säv. & san. L. Allen, M. Ronson, S. White, P. Bachelet & H. Roy, sov. S. Ruohoniemi
13. Piece of My Heart
Anna Suhonen, säv. & san. B. Russell & J. Ragovoy, sov. S. Ruohoniemi
14. Lasipää (Mr. Cellophane), musikaalista Chicago
Kari Heikkinen, säv. J. Kander, san. F. Ebb, suom. J. Virtanen
15. Seasons of Love, musikaalista RENT
Tpo-lauluyhtye, säv. & san. J. Larson

LIITE 3

PALAUTE LOPPUTYÖPROJEKTIN TUOTANTOPROSESSISTA

Hei kaikki tpo:laiset!

Iso lopputyöprojekti on nyt onnellisesti takanapäin, ja onnittelen kaikkia teitä lämpimästi! Minulla puolestani on oma lopputyöni, ammattikorkeakoulun opinnäytetyö, vielä edessäpäin, joten siihen liittyen kaipaisinkin nyt kommenttejanne ja kokemuksianne koko tästä prosessista, keskittyen siis nimenomaan tuotannolliseen puoleen. Opinnäytetyössäni pyrin kehittämään Tpo:n lopputyöprosessia, joten toivon, että vastaatte seuraaviin kysymyksiin kaikessa rauhassa ja ajatuksella - vastauksista tulee olemaan minulle todella suuri apu! Tekstiä voi jatkaa paperin toiselle puolelle, jos on paljon asiaa. Paperin voi palauttaa nimettömänä.

1. Kuvaile lopputyöprosessia kahdella sanalla.
2. Kuinka hyvin sitouduit omasta mielestäsi prosessiin? Arvioi prosentteina (100 % = täysillä, 0 % = ei ollenkaan). Perustele.
3. Olitko tyytyväinen omaan panokseesi produktiossa? Haluaisitko ehkä tehdä jotain toisin?
4. Pääsitkö mielestäsi vaikuttamaan tarpeeksi tuotantoprosessissa, koitko että "sait äänesi kuuluviin"? Saitko tehtävää ja vastuuta mielestäsi liikaa tai liian vähän? Miksi?
5. Mitä opit lopputyöprosessissa? Yllättikö jokin asia? Mikä jäi prosessista erityisesti mieleesi?
6. Koitko jonkin asian prosessissa erityisen haasteellisena? Miksi? Mistä arvelet sen johtuvan?

7. Mitä mieltä olit aikataulutuksesta?

8. Mitä ohjeita antaisit uusille Tpo-opiskelijoille liittyen lopputyöprosessiin ja sitä edeltäviin työvaiheisiin?

9. Muita kommentteja?

Suurkiitos vastauksistasi!

t. Anni Ojala, kulttuurituottajaopiskelija, HUMAK